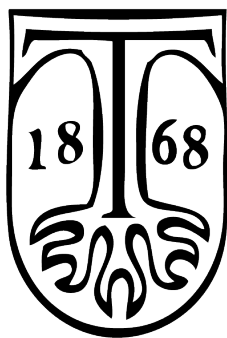

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Muzeul Digital al Romanului Românesc

revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932

Acest roman a fost digitizat în cadrul proiectului Muzeul Digital al Romanului Românesc 1901-1932, inițiat de Revista Transilvania, organizat de Complexul Național Muzeal ASTRA și co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național.

Sugestie de citare a arhivei:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frățean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *Muzeul Digital al Romanului Românesc: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020.
<https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932>.

This novel was digitized for the project The Digital Museum of the Romanian Novel 1901-1932, initiated by Revista Transilvania, organized by ASTRA National Museum Complex and co-financed by The National Cultural Fund Administration.

Citation suggestion:

Baghiu, Ștefan, Vlad Pojoga, Cosmin Borza, Andreea Coroian Goldiș, Denisa Frățean, Daiana Gârdan, Alex Goldiș, Emanuel Modoc, Iunis Minculete, David Morariu, Ovio Olaru, Teodora Susarenco, Andrei Terian, Radu Vancu, Dragoș Varga. *The Digital Museum of the Romanian Novel: 1901-1932*. Sibiu: Complexul Național Muzeal ASTRA, 2020.
<https://revistatransilvania.ro/mdrr1901-1932>.

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

UNIVERSITATEA
LUCIAN BLAGA
— DIN SIBIU —

Duiliu Zamfirescu

(Membru al Academiei Române)

Poetul de o delicateță osebită e în același timp un prozator și un romancier fruntaș.

D-sa a publicat în „Biblioteca pentru Toți”.

Viața la Țară Tănase Scatiu In Războiu Indreptări

Aceste 4 volume din viața Comaneștenilor, alcătuiesc o serie de Romane cari au tendința de a zugrăvi societatea românească de acum vreo treizeci de ani, din timpul războiului independenței. Boierii arendașii, țărani buni și răi, o icoană a vremurilor.

NUVELE ROMANE. *Alessio, Singurătatea, O vânătoare de vulpe, Frica.*

LYDDA. *Scrisori Romane.*

FURFANȚO. *Trei Novele.*

A se cere catalogul complet al „Bibliotecii pentru Toți” la Librăria editoare LEON ALCALAY, București.

743

BIBLIOTECA

PENTRU TOTI

MAICA SOFIA

DE

Mariu Theodorian-Carada

LITERE
STIINTA

ARTE

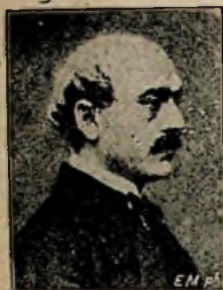
Editura Librăriei LEON ALCALAY

BUCUREȘTI CALEA VICTORIEI No 27

Prețul 30 bani

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

OPERE

de

Vasile Alecsandri

publicate în

„Biblioteca pentru Toți”

Doine		0.30
Lăcrămioare	} Poezii publicate sub îngrijirea	0.30
Suvenire		0.30
Mărgăritarele	} D-lui I. ... dela Academia	0.60
Pasteluri		0.30
Varia		0.30
Altele		0.90
Oostașii noștri	Poezii	0.30
Dumbrava-Roșie	Poezii	0.30
Legende		0.60
Acele volume renumite și		
<i>Volumul I</i>	Poezii lirice	2.50
<i>Volumul II</i>	Poezii lirice	2.50
<i>Volumul III</i>	Poezii eroice	2.50
Teatru vol. I	Cinel-Cinel,	0.30
Teatru vol. II	Barbu Lău	
	Piatra din casa, Florii	0.30
Ambele volume legate în		
Ovidiu	Dramă în 5 a	0.60
Fântâna Blanduzii		0.30
Despot-Vodă	Lege	0.60
Poesii populare	culor	0.90
Scrisorile inedite	Correspondența	0.30

Biblioteca Centrala
L095831160

Biblioteca Centrala Universitara - Sibiu

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

PIMEN CONSTANTINESCU
194 Cl. VM-21

MAICA SOFIA

DE

MARIU THEODORIAN CARADA
UNIVERSITATEA „LIȘAN BLAGA”
— SIBIU —
INVENTARIAT 1998

—•••— 20 FEB 1986

ol. Institut. de Inv. Superior Sibiu
Inv. Nr. 52.639 1978

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRARIEI LEON ALCALAY

No. 37, Calea Victoriei, No. 37

1901. VII. 21
OPINIA CONSTANTINESCU
1901. VII. 21

MAICA SOFIA

Fu azi doctorul prin mânăstire. Il trimese Maica Starița să mă vadă și pe mine. Nu știu cine i-a spus că eri noapte n'am înecat în somn. Ce să-mi facă și doctorul? De un an de zile de când îmi spune, să mănânc bine, să nu mă ostenesc, să dorm cu ferestrele deschise: „Să vezi cât o să te faci de bine,” îmi cânta el veșnic. Parigorii! Nu sunt așa de copilă ca să nu pricep că sunt atacată de a binele.

Am văzut atâția ofticoși perindându-se pe aici, de ar trebui să fiu proastă de tot să nu știu ce mă așteaptă. Zău, dacă îmi pare rău! Ce viață mai fu și a mea. Un roman mai interesant de cât toate romanele, ce am citit — și n'am citit puține. De la

Muschetarii lui Dumas până la Dramele Parisului, mi-a trecut sub ochii tot ce s'a tradus în românește. Vara când vin oaspeții, mă înfruptam chiar din romane franțuzești. Acum însă numai pot citi nimic; îmi joacă literile pe dinaintea ochilor și nici nu mă mai interesează nimic.

Toată ziua i-au doctorii pentru tuse. La biserică nu mai pot merge. Maicele, pe care le țiu la mine, au și ele treabă cu slujba; și se mai duc pe unde găesc de vorbă. Doar Sora Marioara, vine de-mi citește Pravila și Universul. Așa îmi trec zilele, una după alta. Din ceardac privesc la frunze cum se roșesc, îngălbenesc și apoi cad încetinel la pământ. Le-oi mai vedea eu înverzind, cine știe! Nu-mi e frică de moarte. Ce am avut și ce am pierdut. M'am spovedit, m'am împărtășit, de trei ori mi-au făcut maslul cu șapte popi. Ar trebui să-mi adăst sfârșitul fără nici o grijă. Și tare grijă am de judecata de apoi, sufletul nu mi-e liniștit. M'ași duce la Piatra să mă spovedesc la popa catolic și să-mi iau deslegare, dar nu mă lasă nimeni. Noaptea când mă îneacă tusea, când văd maicile închinându-se împrejurul meu, mă apucă groaza de moarte și mă rog lui Dumnezeu să nu mă ia, până nu mă duc la Piatra la spovadă.

Pe dată ce mi-e însă mai bine, nu mai îndrăznesc să mă gândesc la asta. Mă doare să las chiliile, în care trăiesc de 35 de ani, mi-e frică de scandal. Doamne, Doamne iartă-mă, milostivoște-te cu mine și nu mă lăsa să mor așa!

Acum ce-o fi cu mine, numai Dumnezeu știe. Tot ce pot să fac, e să-mi scriu aici spovedania întreagă. Poate, după moartea mea, să cadă în mâinele unui bun creștin, care să o ducă la Popa din Piatra să o citiască și să se roage pentru sufletul meu.

Din biletul meu de botez știu, că sunt născută la 1 August 1859 și că m'a botezat Ieromonahul Nicanor Chicoș, în paraclisul Mușatinilor. De și după numele de Diaconovici s'ar crede că sunt de neam sârbesc, tata era moldovean curat de neam prost din satul Rădăești. Pe vremea de de mult, ca să scape de bir și de angarale, străbunicul pe parale bune și de la Vlădica din Huși a căpătat darul de diacon. Feciorul său s'a iscălit Diaconovici, s'a pripășit prin Fălticeni, s'a însurat cu fata unui popă și a murit dascăl la biserica cea mare din Târg. Pe tata l-au trimes la Iași la un arinean ce făcea negoț cu pietre scumpe.

Il trimetea armeanul prin casele boerești, de vindea giuvaericele.

Băiat deștept, tata așa de bine învăță negoțul că după scurtă vreme și—l'a făcut armeanul tovarăș; și când s'a mutat jupânul la Țarigrad, dugheana a lăsat-o în seama tatii. Făcuse avere bunicică, în cât, la moartea Hatmanului Alecu Mușat, în ciuda lui Leiba Kahană, tata a cumpărat și Sturzenii de pe Prut și casele Mușetești din Sărăric.

Acolo, în casele din Sărărie, m'am născut eu; căci tata casele și moșia nu din lăcomie de câștig le-a cumpărat, ci de dragul Aglaei, fata Hatmanului.

Era boer mare și tare bogat Hatmanul Mușat. Dar fumurile domniei și jocul de cărți l-au îndatorat pe la toți jidani din Iași. La moarte tot ce a avut, i-s'a vândut cu toba. Ar fi rămas curat pe drumuri mama, dacă nu i se făcea milă de ea lui Dumitrache Diaconovici, care o știa depre când fi aducea giuvaericele din dugheana lui Chircor Asadur. De dragul ei, a cumpărat tata Sturzenii și casele, și-a închis dugheana de s'au cununat frumușel în ciuda negustorilor și a boerilor. Dar n'a avut bietul tată parte de soție.

La nașterea mea, mama a murit în le-huzie.

Când mă gândesc la mai de de mult, mă văd cu crinolina pe mine. Cu o pălărie mare de pae pe cap, alergam singură prin curtea caselor din Sărărie. Am petrecut bine în copilăria mea, deși trăiam ca o sălbatică.

Casele Mușetești—din care astăzi nu mai e petricică—erau case mari domnești.

În mijlocul unor curți de patru fâlcii, se ridicau albe ca zăpada învelite cu olană roșie. Curtea și grădina erau împrejmuite cu piatră. De la moartea mamei, odăile de sus rămăseseră încuiate. Tata și cu bunica s'au mutat în beciuri, în chiliile vătafului curții. Pe sus nu se deschidea de cât de două trei ori pe an, ca să nu se strice mobilele de mătase și de catifea.

Atunci îmi făceam eu de hac. Mă rostogoleam pe toate sofalele, mă atingeam de iataganele atârinate pe pereții iatacurilor; ceasuri întregi priveam la boerii cu jubele de samur și cu ișlicuri cât butia, la domnițele îmbrăcate în brocart, cu gâtul plin de giuvaericele, la portretele din saloanele cele mari.

În zilele cealalte Părintele Nicanor mă învăța să scriu și să citesc, după moda veche. Bunica, legată la cap cu tistimel de mătase verde, de două ori pe săptămână

mă scotea la plimbare într'o butcă veche, pe uşile căreia se zărea încă stema Moldovei. Agale, agale suiam spre Copou; ba une-ori ne întindeam până la Repedea. Părintele Nicanor în Paraclisul din grădină făcea slujba, la care nu lipseam nici-odată, nici bunica, nici eu. Duminica, de se întâmpla în târg, venea și tata la leturghie. Sta în strană și cânta deacolo mai dihai ca Dascălul Vasile. În cealaltă vreme eu alergam prin grădină, purecam șirurile de odăi ce adăpostiseră altă dată sutimi de slujitori, ori fugeam prin curtea, în care iarba creștea acum ca la ea acasă. Iarna bunica mă ținea mai mult lângă ea, de mă învăța să fac la ciorap. Vara însă îmi făceam de cap: prin poduri căutam ori vechituri ce mi se păreau comori de avuții, ori cuiburi de găină.

Cuiburile mă pasionau grozav. După cuiburi de păsărele mă suiam și prin pomi. Trăiam singură cu mine și cu basmele ce îmi povestea mama Stana, inanca nineacăi (așa mă învățase bunica să-i zic mamei).

Acas la noi nu călca mai nimeni. Doar Zulnia Hâncu — o cimotie a nineacăi — venea din când în când. Tata era mai într'una la țară. De urât, ori de dor de muncă se întinsese la plugărie mare.

Pe fie-care an mai lua câte-o moșie în posesie.

Zece ani am trăit ast-fel, până când într-o dimineață, deșteptându-mă, în loc de a găsi pe bunica moșmonind prin odaie, am văzut-o nemișcată în pat.

M'am îmbrăcat umblând în vârful picioarelor, am făcut singură ceaiul ; și numai după ce nu mi-a răspuns când o poșteam să guste din ceaiul făcut de mine, când i-am simțit mâna înghețată, numai atunci am început să pricep că e ceva ciudat, și am început să țip. Mama Stana în grabă s'a dus după doctor. Un bătrân cu mustățile rase și cu ochelari de aur, a pus urechea pe pieptul bunicăi și a plecat spunându-ne că l-am adus de geaba. Au așezat-o în Paraclisul nostru, sub un oranist frumos. Vlădica de la Spiridonie a prohodit-o; și pe o zi viforoasă am dus-o, cu toții, la Eternitate unde odihnește, așteptând în pace învierea morților.

Nu-a făcut rău nimănui bătrâna asta micuță, cu ochii suri ce fusereră odată albaștri. Cu glasul domol, cu surâsul veșnic iertător, în viață a îndulcit multe suferințe și mulți au zis un Dumnezeu să o ierte pentru dânsa.

Sunt sigură, că se bucură de fericirea

dreptilor. Cu moartea bunicăi, se încheie partea cea dintâiu și cea mai frumoasă a vieții mele. Zulnia Hâncu, singura rudă după mama ce venea la noi, a mers cu mine la țintirim și după îngropăciune a spus tatii să mă puie la Sacré-Cocur :

— Bine, Coană Zulnio, oi face cum zici
Mata răspunse tata mângâindu-mă pe frunte. A doua zi chiar, a venit de m'a luat în careta ei căptușită cu atlas havaiu și m'a dus la călugărițe. Câte-va săptămâni am dus greu de tot : ziduri înalte, învățătura multă, regulă în toate, lucruri cu care eu nu eram obicinuită de loc. Cu încetul m'am dat pe brazdă. Mi-am făcut prietene și mai ales m'am alipit de Soeur Thérèse, o călugăriță ce prinsese milă de mine.

Pe românce, Duminica ne trimetea la biserica românească, ca să ne dea Părintele Busuioc lecții de religie la sfârșitul slujbii.

Așa era pe atunci ordinul Ministerului, că să ferească pe românce de propaganda catolică. Ce e mai nostim, e că pe vremea aceia multe fete au trecut la catolicism din pricina Părintelui Busuioc. Fără să vrem făceam comparația între chipul cum se purta P. Albert cu catolicele și mojciile Popii Busuioc, care înfrunta pe sârmanele ce nu-i dădeau bani la miruit. Când vre-una pune

cinci parale în disc, Busuioc îi trântea banul joŃ.

„Ce, crezi că sunt orbeŃ“ ?

„Dar lecŃiile lui? Bătea câmpii câte o jumătate de ceas. Vorbea câte în lună și în soare, numai de catehism nimic. Ne spunea să nu ne fie frică de moarte, că ori este adevărat ce spune Evanghelia și atunci noi cei botezați suntem siguri de Impărăția cerurilor; ori sunt mofturi cele din Evanghelie și atunci moartea este un somn veșnic, de care noi n'aveam a ne teme. Nostim de tot era, cum ne explica pe Dumnezeu „Dumnezeu nu e om ca noi, cu nas, cu urechi și cu gură. Dumnezeu e duh, e lumină, Dumnezeu e pretutîndeni. Dar să nu credeți, că Dumnezeu e în aer ca praful după mobile. Dumnezeu e scânteia ce trăește în sufletul fie-căruia din noi“. Tot așa de nostim era, când ne sfătuia să ne ferim de catolicism „Catolicii nu zic, sunt buni creștini, dar nu sunt drept credincioși ca noi românii. Nu știți voi povestile? Dumnezeu și Sîn Pietru n'au umblat prin țara nemțească, ci aici printre românași, căci ei fac crucea dreaptă. Ați mai văzut voi bărbat cu mustățile rase? Ala nu e bărbat bre, ci muere curată. Și dacă muerea nu poate fi popă, nici popa catolic cu mustățile lui rase nu e

popă adevărat. Uitați-vă la icoane! Sfântul Nicolae, Sfântul Vasile, Sf. Ion Gura de aur și toți sfinții au mitre la fel cu arhereii noștri; numai episcopul catolic poartă mitră de hârtie, ca Peneș împărat. Nu zic, Papa e un om tare cum se cade, dar de ce poartă pe cap trei coroane? Ce e mai mare ca împăratul? Asta nu e smerenie creștinească, asta e curată păpușerie. Și pe urmă, ține soldați ca Vodă. Nu are diaconăși ca Mitropolitul nostru. Apoi la urma urmelor, ori fi catolici buni acolo în țară la ei; dar n'au ce căuta la noi în Țara Românească. Fie-care să-și ție legea lui, să nu-și schimbe nimeni legea lui strămoșească. Eu pe un jidan, care să botează, îl desprețuesc. Să stea în legea lui și îl respect, dacă e om de omenie."

"Dar când își lasă el și părinți și frați devine de se botează, eu zic că e un porc de câine. Să vă păziți, să nu se rușineze părinții voștri de voi, să nu-li văd plângând și jeluindu-se, că v'au trimes să învățați franțuzește și să știți cum să vă purtați pe lume și că voi v'ați bătut joc de legea lor, de legea lui Ștefan cel Mare și a lui Mihai Viteazul". Așa o ținea tot timpul și în toate Duminicile. Râdeam, de ne prăpădeam. Cu timpul am înțeles, că e un caraghios, că nu știe nimic și nu poate combate catolicismul.

Multe dintre noi au început a nu mai voi să se duce la biserica românească. Intre ele, am fost și eu.

De când am putut face comparație între ce mă învăța Părintele Nicanor și ceia ce trebuie să învăț, am înțeles că este mai bună învățătura de la călugărițe. Când am putut judeca pe Părintele Busuisc în raport cu Părintele Albert, m'am încredințat că nu biserica românească poate mântui un suflet. Am spus toate astea, la Soeur Thérèse care mi-a dat să citesc l'Imitation de Jèsus și Introduction à la vie dévote de S. François de Salles. În cărțile acestea am învățat eu ce este creștinismul. Din citirea lor, s'a născut în mine dorința să trăiesc o viață în adevăr potrivită cu învățăturile Evangheliei. Am trecut la catolicism. Visul meu, atunci, era să mă mărit cu un român de treabă, să-l fac catolic și să ne cheltuim veniturile clădind biserici pentru frații noștri care trăesc în rătăcire. Eram foarte sigură, că voiu putea face mult bine pe lume.

Toată lumea spunea că tata este putred de bogat. Ținea în posesie toate moșiile de la Fălciu până la Iași, toată lunca Prutulului el o plugărea. Era bogat ; și mai bogat și mai puternic de cât e astăzi Mochi Fischer. În toate zilele mă rugam la

Dumnezeu să lumineze și pe tata ca să se facă catolic. Eram încredințată, că de î-oiu spune eu pe șleau cum stau lucrurile în privința desbinării bisericești, tata, care era bun și drept, nu va mai sta la îndoială și se va lepăda de schismă. N'am avut însă parte să-i vorbesc despre lucrurile astea. Soeur Thérèse mă sfătuisese să nu-l iau prea repede ; și așa până să-i vie vreme a murit săracul. Și ce moarte amărâtă !

La niște alegeri a votat pentru Kogălniceanu ; iar prefectul de ciudă l-a nenorocit. A pus privilegii să nu lase oamenii să iasă la câmp. Pâinea putrezea în țarină... A telegrafiat tata la București în zadar, — n'a folosit nimic. A pierdut în anul acela douăzeci de mii de galbeni. De atâta supărare a prins o palpitație și a murit așa, pe neașteptate.

Multă vreme eu n'am cunoscut nici un neam din partea tatii. Abia cu doi ani înainte de moartea lui, într'o zi de Iulie, la Sturzeni ne-am pomenit cu Nicu Căldare și cu soția lui. Parcă fi văd : el scurt, burtucănos cu niște mustăți ca firul de păpușoi, cu niște dinți ca lopățile, un chip din „Ghimpele“.

Dar un chip în care luceau niște ochii vii de pisoi. Era îmbrăcat cu pantaloni și jiletcă de dril alb. Avea pe el o haină neagră de lustrină. Pe cap purta o pălărie de paie tot neagră și la brâu un lanț gros de argint. Pe cât de scurt era Bădia Nicu, pe atât de lungă era Tușa Aretia. Când am dat întâiu cu ochii de ea, așa m'a umflat râsul de m'a înfruntat bietul tata. Tare semăna cu Coana Chirița. Rochia, de mătase havaie, toartele de chihlimbar, pălăria-i de catifea verde, cu trandafiri Solferino, o făceau tare caraghioasă. Urâta nu era, dar avea ceva respingător într'ânsa. Degetele-i lungi, pline cu pietre de toate colorile, ieșeau din niște mitene de mătase și păreau adevărate ghiare de vultur.

Amândoi se încercau din toate puterile să fie gentili cu mine, dar nu reușeau de cât a-mi spune slugărnicii. Din duduie nu mă scoteau, nici odată nu-mi ziceau Speranța cum îmi era numele. Tatii nu-i spuneau vere, ci Coane Dumitrache. Tușa la plecare a vrut chiar să-mi sărute mâinile, spunând că așa mi se cade, că doar sunt de sămânța domnească. Cu greu a oprit-o tata.

— Lasă verișioară, că doar e un copil și se smintește.

— Cum zice Mata, Coane Dumitrache, așa

fac. Și m'a luat în brațe și m'a sărutat pe amândoi ochii, pe frunte ; nu mai scăpam din brațele ei. Veniseră la tata să-i scape de un bucluc mare ; și tata voios le-a dat cică împrumut trei sute de galbeni. Știa tata că nu-i mai vede înapoi, dar vroia să-l ajute, căci Nicu Căldare îi era văr bun, fecior lui Popa Căldare, fratele bunicăi. Popa cheltuse multe parale cu el la învățătură în seminar, la școala militară, prin liceu. Pretutindeni fusese dat afară. Cu chiu cu vai, în ajunul alegerilor, i-a dobândit Popa un loc de institutor la Fălticeni ; dar n'a stat mult și a trebuit să dimisioneze, din pricina unor certificate false. Cum era însurat cu fata unui grănar grec de acolo din Târg—când a rămas fără slujbă, Iani soțeru-său, l-a luat pe lângă el în cantor, de a învățat negoțul. De la moartea lui Iani făcea grânărie pe socoteala lui—și când venise în Sturzeni era gata să dea un faliment fraudulos, de nu-l scăpa tata ajutându-l cu parale.

Asta era omul, pe care judecătorii mi-l deteră episcop, la moartea tatii. Când m'au adus acasă să văd pe tata mort, i-am găsit pe amândoi instalați în casele noastre.

Imbrăcați de sus până jos în negru, făceau pe stăpânii. Când am intrat în ogradă

Tușa Aretia mi-a dat mâna repede să i-o sărut și a început să mă vaiete. „Să fii cuminte fetiço. Uite bietul Dumitrache se duse și te lasă cum e mai rău. Datorii peste datorii. A fost sărmanul om bun, dar tare a greșit de s'a întins la cheltuieli prea mari. Cine l-a pus să se vâre și în politică? Te-a lăsat pe drumuri. Să fii inimoasă. Nicu o să se ostenească să te scape de datorii“.

Nicu nu zicea păs. Prin colțuri doar vorbea cu fel de fel de oameni. Jidanii umpluseră curțile pe toți îi cunoșteau, cu toți vorbea și într'una își freca mâinele.

La îngropăciune a venit și Zuluia Hâncu. Vroia să mă ia cu dânsa în trăsură, dar Aretia m-a smucit din mâinele ei și m-a luat în careta ei, adică în careta noastră. Pe drum s'a ținut numai de sfaturi și de explicări, din care eu alt nimic nu înțelegeam, de cât că am sărăcit de tot și că de acum înainte mă vor ține ei de milă. Aveam aproape șease-pre-zeci ani, nu eram proastă de loc, dar nici prin gând nu-mi trecea câtă răutate e pe lume. Cele trei zile, cât am stat acasă, am fost pentru mine un vis, din care nu m'am deșteptat, de cât abia în ceasul când m'am îotors la pension. Acolo mi-am venit în fire și am început a plânge cu hohot în brațele maicilor. Soeur Thérèse nu se

despărțea de mine și făcea, tot ce se pricepea, ca să-mi mai înveselească sufletu-mi ceruit. Pe vacanță m-au luat la Fălticeni; și Nicu Căldare, sfios dar hotărât, mi-a spus că lui nu'i dă mâna să mă ție la Sacré Coeur și că așa face bine să mă prezint la un examen de institutoare. Că a vorbit el cu revizorul și e sigur că voiu obține un loc de institutoare dacă nu chiar în Fălticeni, dar pe aproape.

— Dar nu mă gândesc eu la asta, moșule.

— Ce-are aface, ce vrei să faci?

Cu greu am reușit să-l fac să renunțe la planul acesta. Când Aretia a revenit spunându-mi ci ei sunt oameni săraci, că fac destul ostenindu-se să mă scape de datorii, că nu pot să mă și ție de pomană, că sunt leneșe și mândră; i-am răspuns că nu sunt nici leneșe, nici mândră și nici că vroi să le rămân pe ureche.

— Și ce ai de gând să faci fetițo?

— Să mă duc la Sacre Coeur. Mă călugăresc acolo și îmi câștig hrana dând lecții în pension.

— Cum, vrei să te catolicești? a început să țipe Aretia, roșie ca racul și frângându-și mâinele. Când a aflat că sunt catolică a înebunit deabinelea. M'a ocorât cu ce i-a venit la gură și nu s'a oprit până nu s'a întors Nicu Căldare de la caziu,

El, când a aflat de hotărârea mea, a îngălbenit, a roșit, s'a învenețit și iară a fugălbenit și iară a roșit și iar s'a învinețit.

— Asta niciodată. Fi liniștită Aretio. Atât mi-ar mai trebui să se amestece catolicii în treburile mele. Las pe mine, nu purta tu grija asta.

Cinci zile nu mi-a vorbit nimeni nici o vorbă. Chiar slujnica, care mi-aducea mâncarea la mine în odaie, avea poruncă să nu 'mi spuie nici un cuvânt.

Târgul însă urla de mișelia călugărițelor catolice, care au scos din minți pe fata lui Dumitrache Diaconovici, ca să-i ia averea.

Căldare ținea sfătuirii lungi cu avocatul lui, un armean șiret, care avea mare trecere fiind și deputat.

M-au trimes la Sturzeni cu o grecoaică bătrână, mătușe a Aretiei. Acolo în frig, pe praz și mămăligă m-au ținut patru luni de zile. Ne-am întors în fine la Fălticeni. În fie-care zi, Aretia îmi aducea fel de fel de cocoane, care unele cu bine, altele cu rău încercau să mă sfătuiască. Toate spuneau că mi-am făcut neamul de rușine, lepădându-mă de legea strămoșească.

Eu din Sturzeni scrisesem la Soeur Thérèse o scrisoare; și am fost primit două rânduri răspuns de la ea, prin care mă în-

demna să mă rog la Dumnezeu, să rabd până or trece ispitele.

La a doua scrisoare însă nu am mai primit răspuns, și tot așa și la cealaltă. Se vede treaba că a prins grecoaica de veste. Mă rugam, adăstam, răbdam, dar simțeam că mă prăpădesc. Intr'o dimineață la desperare m'am dus de a dreptul la Căldare în birou și i-am spus să știe că de nu mă lasă să plec la Sacré-Coeur, dau jalbă la Vodă.

La așa ceva, se vede că nu se adăsta Nicu Căldare; a îngălbenit, a holbat ochii la mine, dar nu crăcnea un cuvânt. Mă speriasem, când de odată îl văd că sare de pe scaun și pleacă în fuga mare în grădină, strigând pe Aretia. Din ziua aceea m'au încuiat deabinelea într'un iatac, din fundul curții.

Nimeni nu mai călca pe la mine. Singură Aretia îmi aducea de mâncare. Avocatul Agop venea însă de câte două trei ori pe zi, și stătea ceasuri întregi la sfat cu Nicu Căldare și cu Aretia.

După o săptămână de arest de rigoare, în care nu deschisesem gura de vorbă cu nimeni,—mă pomenesc cu Aretia că-îmi bagă în casă pe Popa mahalalei. Un bătrân mititel și slăbuț care își puse patrahirul de

gât și începu a citi evlavios molitfele lui Sf. Vasile. Acum, venea regulat în fie-care zi, ofta, când își punea patrahirul de gât și ofta la ieșire, când Aretia îi punea doi lei în palmă. Comedia asta a ținut vreo două săptămâni.

— Pentru ce vii Părinte aici?— l-am întrebat eu, la urma urmelor.

— De taică, știi și eu? Ca să gonim duhurile rele.

— În odaia asta nu sunt duhuri rele.

— Cred taică cred. Dar vezi Mata așa își închipuie Coana Aretia. Și noi datori suntem a face rugăciuni la creștinii, cari ne chiamă.

— Atunci du-te, de te roagă odaie la Dumneiei.

— Vezi, Mata să nu te superi, dar noi trebuie să ne rugăm unde ni-se spune. Matale, dacă nu-ți place să asculți de ce stai în odaie?

— Păi dacă mă țin închisă.

— Cum se poate?

— Iacă așa.

— Și de mă rog?

— Fiindcă voi să mă duc, să mă călugăresc la Sacré-Coeur.

— Păi rău faci și Mata, Duduie, că, de, catolicii, sunt străini. De vrei să te călugă-

rești, de ce nu te duci la Agapia sau la Vărațic? Să vezi numai ce frumos e acolo.

— Da bine Părinte nu spusei, că eu sunt catolică?

— Ce are a face, taică.

Asta este singura conversație ce-am avut cu Popa Mihalache. După aceea nici nu l-am mai văzut cu ochii.

Se apropiau Paștele. În casă, simțiam că se petrece ceva. De dimineață am zărit prin curte, un ipocomisar în uniformă. Pe la prânz iacă sosește și Agop în trăsură cu ipocomisarul; comisarul descuie ușa. Mă pomenesc dar în casă cu Căldare, cu Agop și cu un bătrân sașiu, cu mustața sură, ciupit de vărsat, căruia toți îi ziceau Domnule Procuror.

Domnul Procuror s'a uitat de sus, la mine. Nicu Căldare a privit în tavan, Agop își freacă mâinile.

— Dumneavoastră sunteți Domnișoara Speranța Diaconovici?

— Da, Domnule Procuror.

— De ce ați părăsit religia statului?

Tăcere.

— De ce nu dați ascultare tutorelui Dumneavoastră?

Iarăși tăcere.

— Ce doriți Dumneavoastră?

— Să mă călugăresc le Sacré-Couer.

— Nu e voie.

— Dar de ce Domnule Procuror? îndrăznesc eu a-l întreba.

— Se opun legile statului, Domnișoară. Vă expuneți la o condamnare sigură, pentru atentat împotriva religiunii dominante în stat.

— Eu credeam, că oamenii sunt liberi a se închina în legea, în care vor.

— De sigur da, Domnișoară; dar cu condiție a nu lovi în prestigiul Bisericii Ortodoxe.

Agop își freca mâinele de zor. Căldare tușește și deschide gura:

— Astea i le toc eu în toate zilele Domnule Procuror. Dar ce folos, dacă nu vrea să înțeleagă!

— Eu socotesc, că Domnișoara, o fată de familie, cu educație aleasă, își va da seama și nu ne va sili să luăm măsuri coercitive.

— Faceți ce știți, Domnule Procuror, tușește din nou Căldare. Și-a bătut joc de mine și de casa mea, mi-a insultat familia. E o îngrată, n'are nici un sentiment pentru familia ei; pentru mine care am făcut tot ce-am putut, numai s'o scap din mizerie.

Eu începui a plânge. Agop își freacă

măinele. Căldare se așeză țanțoș pe un scaun. Procurorul reintră în rolul său.

— Cum văd, Domnișoară situația este foarte gravă. Cu multă părere de rău voi fi silit să deschid acțiune publică în contra Dumneavoastră și a papistașilor care v'au convertit.

— O să înfunde pușcăria toți, aud pe Agop șoptind lui Căldare.

Eu plâng mai tare.

— Nu cred cu puțința, Domnișoară, să fiți așa de rea. Sunt convins, că sunteți victima unor propagandiști periculoși, care vor răspunde pentru fapta lor criminală. Înțeleg minunat sufletul Matale. Mata ești o creștină bună și vrei să te călugărești. Tare bine. Acum să faci lucrurile, cum trebuie. Mata ești româncă. Mata du-te la o mănăstire românească. Du-te la Agapia, acolo e de Mata. Nu e așa Coane Nicule?

— Eu nu zic nimic, Domnule Procuror. Am vrut să o fac profesoară n'a vrut. Vrea să se ducă la Agapia la călugărie, sunt gata să fac sacrificii și o duc și acolo.

— Dar cum e la Agapia? întreb eu.

De frica pușcăriei m'ași fi dus ori-unde.

— Tare frumos, Duduie. Eu merg în toate verile, de petrec acolo cu familia, îmi răspunde Procurorul îmblânzit. De ce nu te duci să yezi singură, cum e acolo?

— Mă duc, zic eu izbucnind în hohote.

Procurorul mă mângâie pe obraz. Aretia intră în odaie, mă ia în brațe și începe a mă săruta.

— Ei așa te vroi, Speranțico. Eram sigură, că o să ne ascuți, că binele tău îl vrem noi.

Procurorul crede că a sosit momentul să iasă și își ia pălăria de pe scrin.

Agop îi șoptește ceva la ureche....

— Dacă Mata Duduie, îmi făgăduiești solemn, că te duci la Agapia, eu încetez ori-ce cercetare.

— Făgăduiesc, Domnule Procuror.

De atunci și până la Rusalii m'au ținut în puf. Aretia se făcuse alta. Nicu Căldare îmi aducea la masă prăjituri de la cofetărie. Toți păreau foarte mulțumiți. Numai mama Mitrana, țiganka ce îngrija de odăi, făcea o figură plină de înțeleșuri; pe care eu nu le pricepeam de loc. Intr'o zi văzând că n'o pricep și-a luat inima în dinți și mi-a spus că este un locotenent care mă lubește la nemurire și vrea să mă fure. „Nu te duce la mânăstire, Duduie. Ascultă-mă pe mine. Zi un cuvânt și la noapte te mântuie ofițerul și de mânăstire și de neamul Căldăreștilor“.

Am poftit-o să tacă din gură, că o spun Aretiei.

— Iată tac, dar Matale are să-ți pară mai târziu rău. Eu vorbesc pentru binele Matale.

Nici odată nu mi-a părut rău de locotenentul salvator; dar mai târziu am aflat că Aretia, cu Agop și cu Căldare, înscenase comedia cu procurorul, ca să mă sperie să se scape de mine și să facă, ce or vrea cu moștenirea tatii. Vrajmașii lui Căldare vorbeau de lucrul ăsta prin târg; și un ofițer se oferise să mă fure, ca să se cunune cu mine și să ceară socoteală lui Căldare de administrația averii. Din nenorocire pentru cavalerescul ofițer, eu nu visam la măritiș și Căldare era destul de mehenghiu, ca să potrivească toate lucrurile în folosul lui.

Deci dar, după Înălțare am plecat din Fălticeni la Agapia. Intr'o dimineață de Mai, m'am suit cu Aretia într'o calească de ale tatii, trasă de patru călușei roibi. Căleasca era plină de cufere și de merinde.

Noi nu am intrat în trăsură, până ce Nicu Căldare nu dete Aretiei, pentru Starița, un plic mare cu pecetia Mitropoliei.

În vreme ce Căldare dădea ultimele lui instrucțiuni Aretiei, eu îmi luam adio de la copiii lor. Am sărutat cu drag și cu recunoștință pe Mițișoara, fetița care întimpul

când mă țineau arestată, se suia micuța pe o scară de îmi dădea, prin fereastră, din prăjiturile și cofeturile ce primea ea la masă. Nici odată nu am călătorit mai cu bucurie ca atunci. Simțeam, că scap de neamul căldăresc. Apoi era așa de frumos drumul printre dealuri înverzite, prin pruni înfloriți ! Am prânzit în Târgul Neamț, la hanul lui Bolibo, în hanul clădit, cu ziduri ca de cetate, făcute din cărămida furată din Cetatea Neamțului. Pe la sfințitul soarelui, am ajuns la Agapia.

Munții acoperiți de brădet, chiliile curat văruițe în alb, bisericile cu turnurile lor ce se înălțau în spre cer, totul mi-a făcut o bună impresie. La arhondărie, arhondăreasa ne-a primit cu dragoste și a devenit încă și mai îndatoritoare, când a aflat de la Aretia, că avem o scrisoare de la Înalt Prea Sfințitul pentru Maica Starița.

Voia să ne ducă imediat la Stareție. Aretia i-a răspuns însă că vrea mai întâiu să mergem la vecernie ; și că ar preferi să mergem la Starița, a doua zi după Sf. Leturghie.

Ne-am dus dar la biserică, unde mi s'a părut, că maicele cântă tare frumos. Parchetul ceruit, zugrăvelile lui Grigorescu, poleala de după tâmplă, totul până și până și

mirosul de tânăie parcă se, armonizau minunat cu troparele și slavele ce se cântau în strană. Mătâniile și închinăciunile maicilor, blagosloveniile unui călugăr uscățiv și cu barba albă, ca fuiorul,—tot sufla a cuvioșie și credință. Eram înduioșată.

Lucrurile au mers și mai bine, a doua zi când maicile au cântat Crezul și Tatăl nostru pe glasul al șaptelea. După Leturghie, am mers la Starița, o venerabilă bătrână, surdă ca pământul. Econoama a cetit scrisoarea cu pecetea Mitropolitului, s'a uitat la mine cam ciudat, a dat din cap cu neîncredere; și foarte smerit a început să-mi arate cât de grea este viața călugărească, cum mai toate călugărițele regretă mai târziu că s'au călugărit și multe altele de felul ăsta. Aretia făcea fețe, fețe.

— Dar măicuță, Speranța știe lucrurile astea. Noi am făcut tot ce am putut să o ținem în lume, dar nu vrea și pace.

— Așa e Duduie?

— Da, Maică.

— Bine, dar vezi e și vorba de existență Coniță. Noi n'avem de cât trei-zeci de bani pe zi din buget. Statul pe fie-care an ne taie câte ceva. Cine știe, când s'o face vacant vre-un buget pentru Duduia.

— Asta nu e nimic Maică, purtăm noi

grije de fată, că e sângele nostru nepoata bărbatului meu. Vorba e să găsim o călugăriță bătrână, cu care să ne înțelegem. Așa mi se pare, că v'a scris și Inalt Prea Sfințitul...

— Da, da, dar Inalt Prea Sfințitul nu cunoaște toate greutățile mănăstirei...

Aretia se enervase de abinelea. Ii sclipeau ochii în fundul capului. Și-a mușcat buzele, a scos doi galbeni din pungiță și i-a pus cu destulă părere de rău pe mesicioara din fața oglinzii. „Asta pentru Sfânta Mănăstire“. Starița, care ședea ca o momăie într'un jilț, a priceput se vede, căci a început o mormâi; „Bogdaproste maică, că suntem sărace de tot, ne-a lăsat statul în sapă de lemn. De n'ar fi bieții creștini, ar muri maicele de foame, sărăcuțele. Ce te faci cu nouă lei pe lună!“.

Economa s'a grăbit a țipa în urechea Stariței, că banii ce i-a dat Cocoana sunt pentru reparația grajdului. Și apoi, fără a mai asculta la ce mormăie Starița, ne-a poftit în chilie la dânsa. După parlamentări de două zile, în care galbenii din pungița Aretiei treceau în palmele comitetelor și proestoaselor, s'a hotărât să rămân în îngrijirea Maicei Zenaida Rareș.

Maica Zenaida o bătrână tare, drăguță, locuia în chiliile făcute în vremea veche,

de o maică din neamul Cănteștilor. Erau chiliile cele mai frumoase din mănăstire. Mobilele, mai frumoase ca în multe case boierești, și casele încăpătoare și solid zidite, printr'un act în regulă și în schimbul a cinci zeci de galbeni, îmi fură cedate mie după moarte Maicii Zenaidei. Tot ea se obligă a mă ține la ea, pe socoteala ei, cu condiție ca Nicu Căldare să-i trimeată regulat alți opt galbeni pe lună. Contractul iscălit de Maica Zenaida, de Aretia și de mine fu întărit de comitet. După aceea mă îmbrăcară călugărește, Starița îmi puse scufie pe cap și mă deteră la strană. La început tare grele mise păreau cântările; dar având eu nițică voce, curând am ajuns să știu toate cântările pe de rost, de treceam printre cântărețele cele bune. Maicele îmi spuneau că, spre a mă călugări, trebuie să fac ascultare câți-va ani de-a rândul. Măcar doi ani, spuneau ele. Așa că nu pricepeam pentru ce mai ședea Aretia, în mănăstire. Scria scrisori, primea răspunsuri preste răspunsuri și avea sfaturi lungi cu Econoana și cu Părintele Alecu, cei doi cărmuitori ai Agapiei; întrucât Starița damblagioaică și surdă era un fel de momâie, căreia călugărițele îi făceau mătâni și mirenii îi sărutau mâna. De mult călugărițele ar fi scos'o din stăretie, de nu avea un frate senator cu influență.

Trei zile am avut așa ferbințeli, de nu am mai putut scrie nimic. În aceste trei zile însă, tare bine mi-am reamintit toate întâmplările de la călugăria mea. Aretia n'a vrut să plece din mănăstire, până nu m'a văzut cu perimanul de gât. Ii era, săraca, frică că m'oi răsgândi. Ar fi fost poate mai bine; dar se vede că viața mea a trebuit să fie ce a fost.

Intr'o zi stam cu toți la masă de vorbă, când veni găfâin-î de la stareție într'o fugă Maica Olga, Roșie, roșie și grăbită, ne spuse că ne poștește la stareție Părintele Duhovnicul.

În salon, sorbind la cafele, pe canapea, între Stariță și Econoamă, dădui cu ochii de Părintele Agatanghel.

Aretia sărută mâna Stariței și salută pe ceilalți cu un aer protector. Eu făcui mătania cuvenită. Maica Zenaida, care ne însoțise, se duse la fereastră și începu o conversație vie cu Popa Alecu.

Părintele Agatanghel era un călugăr roșcovan și buhav, cu ochii stinși și plângători. Se vede că mâncase bine, căci era tare aprins la față. Se uita rând pe rând, când la una când la alta dintre noi și nu înceta a mormăi. „Ei vezi l așa e bine“. Văzând Economa că Părintele Duhovnicul nu poate

încheia două cuvinte cu înțeles, aduse pe Popa Alecu de la fereastră, între noi. —

— Iată Coniță ce este. Maica Starița a primit ordin telegrafic de la Mitropolie, să călugărească pe Sora Sofia pentru caz de boală.

— Vezi, așa e bine; mormăi Duhovnicul.

— Părintele Protosinghel a venit pentru călugărie — explică Econoama.

— Da, da—tușește Duhovnicul.

— Domnul maică,—adaogă Starița, care nu auzise nimic.

— Și acum ce este de făcut Părinte? întreabă Aretia pe Popă.

— Ești gata, Maică Sofio?

— Da, Părinte.

— Apoi lucrul s'ar putea face, chiar acum, la vecernie.

— Da cum așa Cinstire Părinte, că fata nici n'a postit azi?

— Nu e nimic, este cazul urgent.

— Unde sunt actele?—întreabă Duhovnicul, care începuse a se mai desmetici.

Aici a început comedia. Starița îmi pusese scufia pe temeiul ordinului adus de noi, de la Mitropolie. Nimeni nu-mi ceruse vreun alt act sau vreo petiție. Duhovnicul, care auzise, că sunt catolică, țipa cum de mi-au dat scufia, fără să mă fi lepădat de catolicism.

— Asta e curată bătaie de joc.

-- Dar nu e nimic Părinte, facem acum petiția;—și răspunde Popa Alecu.

— Trebuesc două, Părinte : una pentru reîntoarcere în pravoslavie și alta pentru intrarea în Mănăstire.

— Iacă facem două!—il liniștește Popa Alecu, care ia condeiul și se pune pe scris.

Curând erau gata două jelbi. Una scurtă, cerea de la Stariță să mă primească în mănăstire, spre a mă călugări. Am iscălit-o îndată.

— Iscălește și pe asta, Măicuță, zorește Popa Alecu.

— Stai Părinte, să citesc mai întâi.

Prin aceia de a doua, adresată Mitropolitului, mă puneau să zic că m'au înșelat cu minciuni niște călugărițe catolice de mi-am părăsit legea strămoșească; dar revenindu-mi în fire, cu lacrimi în ochi, cer iertare și mă rog a fi iarăși primită în sânul Sf. Biserici drept măritoare. De la un capăt până la altul, absolut nimic adevărat.

Nici odată și nimeni, nu-mi spusese că trebuie să mă lepăd, de ce făcusem la Sacré Coeur. De aceea dar și eu, foarte hotărât, le-am spus că așa ceva nu iscălesc. Țipete, rugăciuni, amenințări; nimic nu m'a putut birui. La toți și la toate le răspundeam una

și bună: am promis să viu la călugărie la Agapia și mă țin de cuvânt, dar mai mult nu-mi cereți, că nu fac nimic. Incăpățănare copilărească era, alt-ceva, era nu știu; dar știu că n'am iscălit. Duhovnicul, nici el, n'a vrut să mă călugărească. Aretia a plecat la Iași și s'a întors a doua zi cu însuși Vicarul Mitropoliei.

P. S. Dosoftei, un Vlădică cu barba căruntă și în antereu de mătase, era se vede bine instruit de la Iași; că lucrurile s'au petrecut de data asta, cu totul alt-fel. A venit în chiliile noastre singur, cu Econoama și cu două clisărițe.

— Dumneata ești Sora Speranța Diaconovici ?

— Eu Prea Sfințite.

— Ai cerut călugăria ?

— Am cerut.

— Ai fost la Sacré-Coeur din Iași ?

— Da am fost.

— Acolo te-au catolicit ?

— Eu am vrut.

— Ce ți-au făcut ?

— Nimic.

— Când te-au catolicit, ce slujbă ți-au făcut ?

— Am jurat pe Sfânta Evanghelie că voi crede, cele ce cred catolicii.

— Acum nu vrei să juri, că te învovești să crezi ceia ce cred ortodoxii?

— Nu vreau.

— Dar să-ți citesc o moliftă de deslegare păcatelor, vrei?

— Pentru-ce Prea Sfințite?

— Iacă așa. Ca să-ți ierte Domnul păcatele ce le vei fi făcut.

N'am zis nu. Vicarul și-a pus patrihirusul de gât, a luat molitfelnicul în mână și mi-a citit pentru deslegarea păcatelor. Apoi vesel și voios, aruncând priviri tuturor celor din casă, a poruncit să mă culce în pat.

— Dar pentru ce să mă culc în pat?—întrebai eu speriată.

Econoama mi-a explicat însă, că regula este a se călugări surorile după doi ani de ascultare și numai cu aprobarea Sinodului.

Că în caz de boală, Mitropolitul poate aproba călugăria și mai curând.

Mi-au spus, în fine, că Starița raportase la Mitropolie, că sunt bolnavă; și pentruca Vicarul să fie scutit de vre-un bucluc, trebuia să mă călugăresc în pat ca pe o bolnavă.

M'am suit dar în pat. Mi-au pus o cămașe nouă pe mine, mi-au despletit părul și în mai puțin de două-zeci de minute, am devenit Sofia Monahia.

Seara, Aretia a dat o masă mare, la arhondărie. A poftit pe Vicarul, pe preoți și vre-o zece măicuțe. Aretia era plină de atențiuni pentru P. S. Dosoftei. Acesta în tot timpul mesei făcea haz pe socoteala Duhovnicului. „Auzi Domnule! Om este el? Să nu știe rezolvi un așa fleac? Nu e așa, ca am întors-o bine Alecule?”

— Așa e, Prea Sfințite. Dar altul, care ar fi îndrăznit?

— Vezi, așa e. Dar ce să vă fac eu dacă sunteți toți niște mocofani? Stați ca vițelul la poarta nouă.

Maicele râdeau cu hohote. A ținut masa până a tocat de Utrenie. A doua zi a plecat și Vicarul și Aretia; iau eu am început a gusta din călugărie.

Maica Zenaida era o femeie mărunțică și guralivă, tare apropiată. Sămânță din Petru Rareș, dar de mult căzuți în rândul răzeșilor; Răreșeștii au dus veacuri întregi o viață amărâtă în ținutul Botoșanilor. Tatăl Maicii ajunsese Privighetor la Hârlău (adică Sub-Prefect); și trecea prin rândul boerilor de a patra mână. Dumnezeu i-a dat șase fete și un singur băiat. Pentru ca băiatul să ridice neamul la strălucirea cea

de mai înainte, pe fetele toate le-a trimea la Mănăstire, la Agafton. De acolo, pe cea mai mică, pe Zoe a luat-o Maica Olimpiada Cantea cu ea la Agapia. A crescut-o, a călugărit-o și i-a lăsat chiliile astea domnești, pe care le stăpânesc eu acum câte zile oiu mai avea. Fratele Maicii Zenaida ajuusese Praporgic, când s'a înecat în Siret. Dela el a rămas o răzășie de cincizeci de fălci la Hârlău, pe care răzășie acum împreună cu chiliile și cu bruma de parale ce mai am, le las și eu prin testament Maicii Olimpiada. Cu averea asta și cu numele de Rareș, Maica Zenaida era cea mai de seamă călugăriță din Mănăstire. Toate maicele nemulțumite de Econoama Daria, la ea se gândeau de stariță..

De aceea în toate serile se adunau la noi M. Stravofilia, M. Epraxia, M. Theodora și M. Evlampia, toate proestoase, toate cântărețe.

Fumau ca șerpii, beau la cafele și răstigneau pe Daria. Dar Maica Zenaida care ori cât de guralivă era, dar căreia nu-i plăceau buclucurile: le primea cu dragoste, le cinstea și le îndemna la răbdare. Astea toate le știa bine Econoama și de aceia se lingusea pe lângă M. Zenaida. „Sărut mânușitele Maica Zenaido. Să trăești. Să-ți dea

Dumnezeu sănătate Maică; căci ce mă fac eu fără Sfinția Ta, Maică? Mă urâsc toate, și numai bine le-am făcut. De nu mi-ar fi de biată Maica, nici n'ași mai vrea să știu de nimic, să-și puie altă econoamă. Dar îmi e că amărăsc pe Maica, sărăcuța. Nu mai mănâncă nimic, Maica, se stinge ca un puiu de găină. Mi se rupe inima, când o văd așa prăpădită. E o sffâântă...

— Taci Maică Dario, nu mai plânge. Nu să prăpădește Maica Antonia, că o îngrijești bine Sfinția Ta.

— Da, o îngrijesc Maică, o îngrijesc.

Comedia asta se repeta, cel mai puțin de două ori pe lună. Starița, bătrână și paralizată, a trăit mulți ani după Maica Zenaida, care în iarna înalte de războiu și-a frânt piciorul pe ghiață la Bobotează și a murit de cangrenă.

Curând, am rămas eu singură cu M. Teoctista și M. Olimpiada, pe care le găsisem la Maica călugărițe, când am venit eu în mănăstire. Dar prea mersei iute.

Pe când trăia biată Maica, Daria o lingusea și împreună cu Daria o lingusea și Popa Alecu. Popa era tovarăș cu Daria, în toate trebile Mănăstirei. El punea toate la cale, el scria statele; el era cheia. Duminica, după Leturghie, regulat venea cu Preoteasa la noi.

Costeliv, cu o barba mare roșie: vorbea din gât, fără să deschidă dinții și când vorbea da din cap ca un păpușoi, iar mâinile și le lipea de piept ca să-și ție răsufierea. Nu era simpatic de loc.

— Ce faci papistașo? îmi striga regulat Popa, când intra în casă, târând după el, ca o umbră, pe Preoteasa Maria. Astea ne era petrecerile iarna. Vara venea lume. Maica închiria două chilli unui boer din Iași, lui Conu Costache Hudici, Președintele Tribunalului din Iași. Maica avea pe lângă ea două călugărițe. Maica Teoctista, mult mai bătrână ca Maica, fiindcă o slujise cu credință, își închipuia că trebuie să o moștenească, de aceea nu mă putea suferi. M. Olimpiada era altfel. Mai mult tânără, (nu avea de cât vreo patru ani mai mult de cât mine) era fata unui popă din Năsăud. Nu se arăta de loc mahnită de venirea mea. Din potrivă, mă îngrijea ca pe o soră mai mică și îmi spunea tot ce trebuie să fac și cum să mă port, că știa tipicul mai bine de cât toate celelalte. Seara lucram amândouă la șaiacuri și îmi povestea de la ea de acasă. Une-ori cânta cântece de dragoste, dar mai mult axioane și tropare îi plăcea să cânte. Când zicea cântece lumești, i se umpleau ochii de lacrimi. Mai târziu mi-a povestit

cum a rămas fără părinți, diu mica ei copilărie; și cum a crescut-o o mătușe a ei. Cum fieciorul mătușei și vărul ei o înșelat-o, și a lăsat-o ca să ia pe o fată de Protopop cu parale multe, ca să ajungă notareș. De ciudă și de rușine, Ortensia Negrea s'a hotărât a se duce la mănăstire; că nici n'avea parale să ia altul. Popa, de la ei din sat o îndemnase să se ducă la Carmelite, fiindcă era unită. Fetei nu-i plăceau însă papistașii „Că sunt Unguridragă. Așa am venit la Agapia. Nu-s greco-orientalii, legea adevărată. Dar dacă n'avem noi, românii uniți mănăstirile noastre, ce să-i faci?” Au botezat-o de al doilea, i-au ciupit toate paralele cu care venise și au dat-o la M. Zenaida. Cântă și acum minunat, lucrează dumnezește, gătește ca un bucătar de episcopie și taie lemnele cu toporul, parcă ar fi fost toată viața ei rândași la pădure. E un giuvaier la casa omului. I'ără ea, ce m'ași fi făcut eu, care nu sunt bună de nimic?

Curând de tot, după moartea Maicii, a și început lumea să vorbească de război. Pe la Paște au intrat muscalii în țară și a început războiul. La mănăstire a venit ordin

pentru maici, cari vor să meargă la spitale, să îngrijească de răniți. Au pornit vre-o șapte de la noi, la Turnu Măgurele. Când au plecat ele, eu eram în dârdora moștenirii de la Maica Zenaida. Pe la SânPietru, sfârșind eu cu daravera asta; m'am dus la stareție de le-am spus că ași vrea să mă duc și eu la un spital, ca să îngrijesc de răniți. Nu vreau să creadă maicile. Ziceau că sunt nebună să plec la spital, când am tot ce îmi trebuie aici în Mânăstire „Bine dragă, înțeleg pe celelalte, că s'au dus. Au nevoie de parale și la spital pot să câștige mai mult., Dar ai destul, D-Ta Slavă Domnului. Ce-ți mai faci singură belea pe cap?”

În fine văzând că o țin una și bună, au scris la Mitropolie. Mai târziu a și venit răspuns, că de mi este voia să mă duc să îngrijesc răniți; apoi să mă duc la Craiova, căci cocoanele de acolo au făcut spital și cer călugărițe de îngrijit răniți. Am lăsat dar casa în seama Olimpiadei, le-am dat parale ca să poarte grije de sufletul Maicii; și în ziua de Sfântul Ilie am pornit spre Craiova.

Era un zăpuc de stau câinii cu limbele scoase la umbră. La Pașcani, gara era plină de muscali, trenurile veneau și se întorceau cu grămada,

Vagonul meu era tixit de jidani samsari și de greci. Intr'un colț am dat de o profesoară, ce se ducea în București, să consulte pe Doctorul Marcovici, că era bolnavă de stenoz.

Până la București, am crezut că înnebunesc: uruială, căldură, praf, fum, zăpușeală, cum e mai rău. Când am intrat în gara Târgoviștei, eram buimăcită de tot. Profesoara aceea, Madame Tobias, mi-a fost de mare ajutor. M'a luat cu ea în trăsură și ne-am dus împreună la Hotel Dacia.

Se vede, că stenozul de care suferea Madame Tobias, o ducea ades prin București; căci toți cei de la hotel o cunoșteau. Portarul a salutată-o în chip prietenesc și ne-a spus, că n'are liber, două camere. Ne-a dat un salon mare cu două paturi. Eram așa de obosită, în cât într'o fugă am trecut prin mulțimea de ofițeri muscali ce forfoteau prin galerii și într'o clipă am și fost în pat. Madame Tobias avea postă de vorbă. Nici țipetele actrițelor din grădină, nici râsetele și conversațiile de prin coridoare, nimic, nici chiar ploșnitele din pat, nu m'au putut împiedeca să dorm tun și să mă deșept de abia pe la nouă, când trenul la Craiova plecase de mult din gară.

Țovarășa mea de călătorie, a făcut mare

haz de necazul meu. Ca să îmi treacă m-a luat cu dânsa puțin prin oraș. Ne-am plimbat pe podul Mogoșoaei, m'a dus la Fialcovski de am luat o înghețată. Am dat o raită prin Cișmigiu și apoi ne-am oprit la Martinovici, de am cumpărat mezeluri pentru prânz.

Când am ajuns la hotel începuse zăpușeala. Am tras perdelele, am mâncat cu poftă și apoi ne-am odihnit până pe la șapte. Madame Tobias a luat un muscal și ne-am dus la șosea. Ce de lume, ce de trăsurile! Madame Tobias cunoștea o mulțime de lume în București, mai toți o salutau la șosea.

Când ne-am întors la hotel, înserase.

Nici nu apucasem să luăm ceva după noi, când intră un jdănaș de chelnăr în odaie și începu să șoptească cu Madame Tobias

— Auzi, Măicuță? —

— Ce să aud?

— Ne poftesc doi ofițeri muscali, să mâncăm cu ei.

— Vai de mine!

— Sunt oameni foarte nobili, spune chelnărul. Unul e chiar colonel în garda imperială și nu se uită la cheltuială.

— Mergem, ori nu mergem Măicuță? mă întreabă Doamna Institutoare.

— Cum să mergem ? Râde lumea de noi
Madame Tobias se uită lung la mine...

Apoi luă pe chelnăr la zor, ce vine cu
ast-fel de lucruri în casă. Să-și bage min-
țele în cap altă dată. Jidănașului parcă tot
nu-i venea să iasă din odaie. Dacă văzu că
nu suntem ce crede el, ne-a lăsat însă în pace.

Asta a tăiat cheful lui Madame Tobias.
Până ne-am culcat, nu a mai vorbit nimic,
ea care era așa de vorbăreață. A doua zi
m'am sculat cu noaptea în cap, mi-am luat
ziua bună de la tovarășa mea și am plecat la
gară. Ploase toată noaptea și se răcorise.
Trenul era mai mult gol. În vagonul de
dame, am găsit numai o cocoana bătrână;
proprietăreasă în Romanași. Cucoana aceea,
scurtă și grasă, legată cu un testimel la cap:
fuma țigare peste țigare, ocără guvernul și
spunea că o să ne biruiască turcii. Prin gări
nu era așa lume ca în Moldova ; dacă am
trecut Oltul nici n'am mai văzut picior de
muscal.

De la Piatra în jos, gările erau însă pline
de miliție românească. Parcă eram în altă
țară. Peste Olt nu vezi jidovi ca în Moldova.
Vagoanele le umplu țărani, îmbrăcați cu
dimie albă. Câtă bruma de jidani sunt pe
acolo, n'au nici perciuni, nici laibăre pe ei.
Ei nici nu sunt așa obraznici ca jidani din
Moldova, nici nu sunt așa calici ca la noi.

Caută să nu se deosibească de români, și întru câtva și reușesc.

Seara la cinci am ajuns în Craiova. M'am suit într'o birjă ticăloasă, trasă de doi cai mici cât niște măgăruși. Un țigan urât mâna trăsura, care m'a trecut pe o șosea plină de noroi și de coji de harbuzi. În fine m'am văzut în curtea spitalului Independența-București-Craiova.

Așa îi zicea spitalului, căci era ținut cu parale adunate în București și în Craiova.

Spitalul era instalat în niște case mari, în casele lui Pera Opran. Mi-a eșit înainte Maica Evlampia Antoneasca Proistarița de la Mânăstirea Dintrunlemn. Era acolo, cu alte șapte călugărițe și ședeau toate într'un salon de jos. În acel salon mi-au pus, și mie, un pat.

Când am venit în Craiova, spitalul era pregătit cu totul pentru a primi răniți, dar era gol. Sus erau gătite patru saloane, din care două pentru ofițeri. Tot sus ședeau și Doctorul Grăjdescu, medicul spitalului. Jos erau alte două saloane pentru răniți, odaia călugărițelor și un salonaș plin de mobile Louis XV îmbrăcate în mătase albastră. Aici se adunau cocoanele. Spitalul erau ocâr-

muit de cocoanele craiovence, Președintă era Regina. sau Doamna cum îi ziceau pe atunci. Mai aveau o doctoreasă bătrână și urâtă Vice-Președintă dar care era cam nebună, așa că au dat-o cocoanele jos. Cinci dintre ele formau oomitetul administrativ al spitalului. Astea făceau ce vreau, ele erau stăpâne. De altmintrelea toate se îngrijeau de Spital; și în fie-care zi stau napristan două toată ziua acolo. Făceau, cu rândul, serviciul ăsta ; și aveau ochii peste tot ce se face și se cheltuiește. Intendentul, un ăla cu barbișon lung și roșu, nu-și făcea mendrele ca prin spitalele celelalte. De voe, denevoe trebuia să se mulțumească cu leafa. Se mulțumea el, dar tare ofta, că nu se procopsește.

Câte-va zile după sosirea mea, au adus în spital un ofițer de cavalerie, pe care îl rânise ghiulele turcești, la Calafat. Căpitanul Botez era un băiat tânăr brunet, de dragul căruia se topeau o mulțime de cocoane. Iși făcea de cap cu el, mai ales, Maica Agathia, care ca fată Stariței n'o ținea nimeni de rău. Maica Agathia, ca toate româncele din jurul Sibiului, era tare frumușică ; și așa îngrijea de căpitan, încât sărăcul i-se rupea inima că trebuia să plece din spital. A tărăgănit el mult până să plice, dar, odată și odată, tot a trebuit să iasă și am rămas iarăși singure.

Maica Evlampia era de neam boeresc și avea rude și prieteni prin Craiova. Fusesse și stariță. Celelalte erau toate țărănce, mocance; doar Agathia, crescută de Maica Evlampia, era mai subțirică. Se certau toată ziua și făceau dragoste cu niște elevi de intendență, care țineau comptabilitatea spitalului. Din pricina aceasta certurile nu se mai sfârșeau. Toate erau geloase și parcă toate aveau dreptate. Maica Evlampia se făcea că n'aude, nu vede. Când certurile erau mai tari, doar o auzai „Bine Maică, nu-ți e rușine să strigi așa de tare? Nu-ți e frică că te aud cocoanele?” Și când uneori una mai țanțoșă îi răspundea, spunându-i că nu e treaba cocoanelor să le stăpânească pe ele, că și fac serviciul pentru care le plătesc cocoanele; biata Maica Evlampia ofta în vârtea mătânile printre degete, ori cerea un pahar cu apă și dulceată.

Maica Agathia era toată ziua în salonul căpitanului, „Il îngrijesc Maică Sofio, că e săracul singur. Gândește-te ce soartă pe el, să-l cheme Botez și cu el să se facă botezul sângelui“ Fiind-că era de neam, cocoanele făceau mare deosebire între Maica Evlampia și celelalte călugărițe. Când au aflat, că știu carte bună și vorbesc franțuzește, s'au minunat de mine ca de urs alb,

— Comment est-il possible que vous soyez entré dans un couvent? mă întrebau ele.

Văzând Maica Evlampia, că toate cocoanele mă cinstesc ca și pe dânsa, a început să mă ia pretutindeni cu Sfinția ei. M'a dus întâi la Grădina Bibescului, de-am sărutat mâna Episcopului Athanase. Vlădica fusese, de mult, Episcop la Roman, știa Agapia și cunoștea pe Maica Zenaida Rareș.

— Călugăriță tare cum se cade. Și ce veselă era, îngână Vlădica, uitându-se întrebător la mine. Eu, care cunoșteam pe Maica bătrână și cuvioasă, nu puteam pricepe cum a putut fi vre odată așa veselă. Inconștient m'am înroșit până în vârful urechilor și am pus ochii în jos.

Până în Septembrie m'am avut absolut nicio treabă la Spital. Mă duceam în vizită în toate zilele de lucru, cu Maica Evlampia. Duminica mergeam dimineața la biserică, la Sfântul Mina. După prânz se adunau toate cocoanele în sala cea mare de la Școala Oțelișanu, de la Madame Bekner cum îi ziceau. Sala era plină de hroderik făcute de Madame Bekner și de pasări împăiate de Domnul Bekner. Cocoanele ședeau toate împrejurul unei mese lungi, în capul căreia lua loc Vice-Președinta, o bătrână cu gura strâmbă

și cu niște ochelari cât toate zilele. Mă luase de secretară și mă silea să scriu la scrisori către toate cocoanele, cu care se certa în ședință. Era o comedie mare. Tipau între ele, plângeau; era cât pe aci să se strice spitalul din pricina certurilor. Noroc că Doctorul Fabrițius a sfătuit-o să dimisioneze și astfel a spart gașca. N'au mai ales altă Vice-Președintă, puneau pe Generalul Haralambie să le prezideze. De atunci nu s'au mai certat ca înainte. Nu știu ce era pricina, se rușinau de Generalul, or acesta avea el meșteșug să le împace pe toate. Ori cum, postul meu de secretară se ușurase cu mult. Stam mai mult de mântuială. Priveam cum între ferestre se jucau cele două fete ale Prefectoriței, cu băiatul lu Madame Isvoranu. E curios, că fetele, când sunt mici, sunt mai îndrăznețe ca băieții. De unde o veni asta, nu știu; dar la ședințele acelea vedeam, cum fetele erau care dau năvală, ele săreau, ele se învârteau, ele trăgeau băiatul după ele, deși parcă erau de aceiași vârstă.

Câte-va zile după luarea Griviței, în spital, s'a schimbat viața cu totul. Intr'o seară pe la opt, s'a umplut curtea de boeri și de cocoane. Venise telegramă, că sosesc răniți.

Pe la nouă și jumătate au început să curgă birjele pline cu ei. Unii mai ușor loviți, se mișcau singuri, legați la cap sau cu brațul în bandă. Mai târziu, au sosit și cei rău răniți. Li aduceau pe paturi, se văitau înfiorător. Coccoanele își puneau eau de cologne la nas, unele chiar se credeau datoare să leșine. Boerii se uitatu cu groază. Călugărițele își făceau cruci și se învârteau de colo până colo, ca să ajute pe infimieri; dar nepregătite pentru treaba asta, făceau mai multă vorbă de cât treabă. Doctorul Fabrițius în tihnă săsească, cu multă bunătate și pricepere, dădea ordine și punea mâna de ușura durerile celor mai greu atinși. Doctorul Grăjdescu dădea și el ajutor dar, cât de colo se vedea însă că nu e de loc îndemânatec. Odată cu transportul răniților acestora, veni și un medic militar, un sub-lotenant, cu care aveam să fac chiar a doua zi cunoștință la pansatul soldaților, din salonul de jos.

Frumușel, cu mâini de femeie, vorbind încetinel, bolnavii țineau la doctorul Hagiescu tot așa de mult ca și la Fabrițius. Amândoi aveau mâna ușoară, și amândoi erau mai blânzi de cât Grăjdescu. De aceia toată ziua îl chemau pe Hagiescu cei care nu aveau liniște și nu puteau adăsta vizita doctorului celui mare, cum numeau ei pe

Fabrițius. Din pricina asta, am legat ușor prietenie cu el. Eram și recunoscătoare că nu mă trata ca Grăjdescu. Grăjdescu trata călugărițele ca pe slujnice, când erau urâte; iar de erau frumoșele, în chip și mai umilitor. Eu îl țineam la locul lui și evitam să am prea mult aface cu el. Hagiescu era cu totul altfel, la toate călugărițele le zicea sărut mâna. Cu toate era respectuos, așa că toate țineau la el, chiar și cele mai urșuze. De alt-fel adevărat este, că noi călugărițele nu eram de prea mare folos spitalului, căci nu știam de loc a face treaba de infirmiere. Mai mult slujeam la rufe și la ale casei. Ne învârteam noi și prin saloane: dar vedeam bine că doctorii nu puneau nici un preț pe ajutorul nostru. Coucoanele, cu toată crucea roșie ce purtau la braț, nu știau nici ele nimic din ce se cere unei surori de caritate. În schimb însă, spitalul îl administrau foarte bine. Minunat se îngrijeau, ca bolnavilor să nu le lipsească nimic, ca totul să se petreacă în cea mai mare regulă. Murea economul de necaz, când le vedea șezând toată ziua în spital, și controlând orice cheltuială, cât de mică. Cereau să vadă cu ochii, tot ce se aducea la bucătărie. Intr'o zi, intendentul a trimis un soldat să ducă în salonașul coucoanelor

picioarele unui biet soldat ce fusese operat. Cicoana Polixenia Gregoriade a crezut, că este în lighean ceva pentru bucătărie, a ridicat șervetul și văzând ciolanul de om, a leșinat. Asta fusese o farsă a intendentului, ca să se răsbune. Când s'a aflat, l-au dat afară și au adus un neamț bătrân, pre Domnul Lurtz.

Cu venirea răniților s'a sfârșit cu totul certurile de protie dintre cocoane, căci aveau altceva mai bun de făcut. În schimb certurile dintre călugărițe s'au întetit mai tare. Unele nu vreau să facă ascultare la bucătărie, alora nu le plăcea să stea lângă răniți; fiecare era nemulțumită cu slujba ce-i se dase și voiau altceva. Pe mine m'au pus la un salon de soldați și am fost foarte mulțumită. În salonul meu erau doi vasluieni, cari văzându-mă moldovancă tare se bucurau. Povesteau delă răsbel, spuneau fel de fel de istorii. Toți se lăudau cu vitejia lor, râdeau de muscali, că sunt bețivi și proști. De turc spuneau, că e viteaz, dar hain. Când îi apuca durerile mai tare, unii înjurau și blestemau, alții se închinau și se rugau să-i ierte Dumnezeu mai iute. Toți cereau să vie doctorul Fabrițius, care deși bătrân și greoi avea o mână ușurică ca pana.

Cu încetul unii au murit și cei mulți s'au vindecat. Prin Decembrie spitalul se golise aproape de tot; când prin luna Februarie s'a umplut iarăși. Era o iarnă grea, vreme urâtă, frig, viscol, trăsurile cu răniți veneau în toate zilele, de nu mai aveau unde să-i punem; era groaznic. Au adus un turc bătrân cu capul spart, de patul puștii. Plângea, săracul, și ne spunea într'o românească stălcită că are cinci copii mici. La noi în odaie, era o cadână pe care o aduseseră cu un copilăș mic, pătruns de haionetă. Copilița a murit ca un inger, cu ochii plini de lacrimi, uitându-se cu drag la mamă-sa.

Cadâna își privea copilul murind, se plimba cu el în brațe prin odaie, ne arăta rana și ne spunea turcește multe, din cari noi nu pricepeam nimic. Când a murit fata, cadâna a căzut la pământ și a început să urle...

Pe la sfârșitul războiului, s'a încins în spital epidemia de tifos. Ziua și noaptea eram în picioare. Cocoanele veneau mai rar, și care veneau nu ieșeau din cancelaria stropită cu acid fenic. Spitalul rămăsese pe mâna noastră și a doctorilor. Bolnavi mureau, mai în toate zilele. Soldații săracii cereau pe popa să-i grijească; ofițerii însă

nu se gândeau la asta și mureau ca niște câini.

Am zis doctorului, că e păcat să moară așa negrijiți și nespovediți : dar mi-au închis gura. „Lasă, Maică, la ce să le tăiem inima ? Dacă nu cer ei, să-i lăsăm în pace.“

„Ar trebui măcar, Domnule Doctor, să-i întrebăm“.

„Nu, Maică, nu se poate“.

Prin Aprilie 1878, spitalul se golise. Mai-cele celelalte au plecat la Hurez ; eram hotărâtă să plec și eu a doua zi, spre Moldova. Imi strânsesem lucrurile. Economul mi-a dat să dorm într'una din odaile lui. Seară am stat de vorbă cu nevasta Economului până târziu. Am băut un ceai și m'am culcat bine, sănătoasă. Peste trei săptămâni m'am deșteptat într'o rezervă de la spitalul Filantropia. Tifosul m'a ținut în Craiova încă două luni. Am dat mâna cu moartea. Tot timpul cât mi-a fost rău, a stat lângă mine Doctorul Hagiescu și m'a îngrijit ca un frate. Il știam de la spital, unde îl servisem ca infirmieră. Acum când eram mai bine, venea de sta cu mine de vorbă ceasuri întregi, îmi aducea ciocolată Masson ; glumea și râdea, ca să-mi treacă de urât. Medicul primar îmi spunea la vizita în toate zilele :

— De nu era, Hagiescu te duceai pe copcă Maică. Te-a căutat ca pe fata lui“. „Dum-

nezeu să-i răsplătească, Domnule Doctor“.

Parcă era un făcut. Toți internii, infirmierii, servitoarele chiar, toți nu-mi spuneau alt-ceva de cât că Hagiescu m'a scăpat de la moarte—și cu mă țineam datoare să-i arăt recunoștință. Nu gândeam nimic rău. După ce m'am sculat din pat, Doctorul primar mi-a spus, că peste zece zile pot plec à la Mânăstire ; dar că până atunci să mă plimb în toate zilele cu trăsura, la aer. Chiar în ziua aceea, Hagiescu a luat o birși m'a dus la Fântâna cu țapă. A doua zi am mers la Hanul doctorului ; apoi la luncă și în fine am întins plimbarea până la Crețești. La trei fântâni pe malul Jiului blând, în pădure de lag, Hagiescu a început a-mi vorbi de dragoste. Mi-au înghețat mâinele, capul a început să-mi vâjâie. Conștiința îmi spunea, că trebuie să încetez a mai face ast-fel de plimbări, că e bine să plec cât mai curând la Agapia ; dar mă păștea se vede păcatul.

În loc de zece zile, am rămas în Craiova încă vre-o trei săptămâni. Când am plecat Hagiescu m'a dus la gară. Am plâns până la București. Îmi pierdusem mințile, îmi călcaseam jurământul ; de nu știu zău de ce plângeam mai mult, că mi-am calcat jurământul, ori că mă despart de Hagiescu,

Cum am ajuns la Agapia m-am spovăduit Duhovnicului „Nu e nimic Maică, păcătos e omul și îndelung răbdător Domnul. Să faci Mata cinci zeci de mătănii șapte ani de arândul; și să nu te împărtășești, până nu sfârșești canonul acesta“.

Când au văzut călugărițele, că nu mă împărtășesc de Sântă-Mărie, au început cu fel-de fel de vorbe. Toate veneau pe la mine să mă întrebe, cum am petrecut la Craiova....

... Intr'o seară m'am pomenit la mine cu Maica Natalia. A stat până noaptea târziu povestindu-mi de chefurile ei cu ofițerii, la Turnu-Măgurele. Eu ascultam cu ochii în jos și nu ziceam păs. Am înțeles. Vroia să-i povestească și eu de pe la Craiova. Văzând că nu-și ajunge scopul, a început să injure pe catolici, că sunt iprocși, „Omul păcătos, e om și îl iubesc; dar să nu fie iezuit să fie sincer“. M'am făcut că nu pricep, ne-am sărutat pe amândoi obrazii și a plecat să se culce.

Peste câte-va zile, m'am pomenit cu Arhondăreasa, că vine la mine.

— Nu yii la arhondărie, Maică?

— La ce ?

— A venit Conu Iorgu Privighetorul cu alții boeri. Mi-a poruncit să le aduc la masă două, trei măicuțe, ca să le cânte.

— Și la mine ai brodit-o.

— Gândeam, că acum ți-ai mai scăzut din mândrie....

— Nu te pricep, Maică.

— Mă rog de iertare.

A plecat bombănid. Nu era ziuă, care să nu mi se arate de călugărițe că știu că sunt la fel cu ele. Plângeam ceasuri întregi, în chilia mea. Pe o zi de toamnă, când ploua de trei zile, iată că vine Olimpiada găfiând și mă vestise, că a sosit Coana Aretia Căldare. Peste puțin sosi și Aretia împreună cu Popa Alecu. Aretia, cum a intrat în casă, mi-a căzut în brațe, a început să plângă și să mă sărute.

În sughițuri îmi povestește că lumea spune, că mi-au mâncat moștenirea, că o să intre bărbatu-său în pușcărie, din pricina mea.

— Nu înțeleg nimic, Tușă. Îmi trimeți regulat o sută de lei pe lună și eu sunt foarte mulțumită.

— Așa, Măicuță. Dar uite, lumea îl injură pe Nicu, zice că te-a nenorocit.

— Lumea? Dar cine se uită la lume Coniță? întrebă Popa Alecu.

— Cât trăești pe lume, trebuie să te ții de lume, Părinte.

— Nu zic ba. Dar ce este de făcut? întreabă Popa Alecu.

Eu mă uit la amândoi. Popa Alecu privește mândru spre Aretia. Aretia se uită mirată spre el.

-- Nu te înțeleg Părinte. Maica Daria te-a trimes cu mine aici, ca să spui Sofii ce e de făcut; și acum văd că mă întreb pe mine.

— Ai răbdare Coniță. Uite Maică Sofio de ce e vorba. Conul Nicu Căldare te roagă să-i dai mulțumire în scris, precum că te-a epitropsit cinstit...

— Și Nicu se obligă, tot în scris, a-ți da cât îi trăi una sută cinci-zeci de lei pe lună, dragă Sofio.

— Sfinția Ta ce mă sfătuești, Părinte?

— De, lucrul greu. Conul Nicu ți-a fost epitrop; îți este unchiu n'ar trebui să-l mâhnești. Dar iarăși nu cred că poți da mulțumire în scris, până nu știi măcar de ce e vorba.

— Nu ți-am spus Părinte, că au fost datorii mari de plătit, răcnește Aretia.

— Știu, știu, Coană Aretio. Dar vezi, ca un duhovnic trebuie să mă gândesc la toate. Eu nu pot sfătui pe Maica Sofia să dea

mulțumire în scris, până nu se duce la tribunal să vadă cum stă treaba.

— Cum n'aveți încredere în mine?

— Cum nu Coniță? Dar gândește-te și D-Ta cum să dea Maica, așa înscris?

Acum priceam și eu. Mulțămii din cap lui Popa Alecu și spuse-i Aretiei că eu nu pot merge la Iași; dar că sunt gata să dau mulțumire în scris, după ce s'o duce Părintele acolo, să cerceteze cum stau lucrurile.

Popa Alecu îmi făcea din cap semne de aprobare.

Aretia înghițea în sec și de nevoe să arăta mulțumită. Au plecat amândoi. În urmă s'a întors Popa Alecu singur, de i-am iscălit o procură. De la el am aflat, că Nicu Căldare, acum bogătaș mare în Făl-ticeni, dădea de lucru guvernului făcând opoziție la toartă. Guvernul, ca să-l plictisească, a dat poruncă să se cerceteze socotelele epitropiei mele.

Popa Alecu a stat trei săptămâni în Iași. În tot timpul mi-a scris, știindu-mă în curent cu daraverile.

Nicu Căldare mă jefuise de tot. Dar cu așa meșteșug, în cât n'ar avea grije de nimic; dar i-e rușine de scandal. De pușcărie, scapă el, îmi scria Popa. Perde însă ori

ce considerație. I-e teamă chiar să nu-l ție în prevenție și face socoteală că, în tot cazul, ar avea de cheltuit mult cu avocații. Popa a fost foarte deștept. A știut a învăța lucrurile tare bine și a venit cu patru-zeci de mii de lei, pentru mine. Tot el m'a învățat să cumpăr bonuri și n'a primit nimic pentru osteneala lui.

Cu greu, l-am făcut să primească patru sute de lei, pentru cheltuielile ce făcuse.

Mai târziu am aflat, că-i dase și Nicu Căldare șase mii de lei. Dar orcum, eu n'am fost mânioasă de asta: căci de luam un avocat nu iveau treburile mai bine.

În lipsa Popii, Maica Daria venea regulat pe la mine. Cu ea mă sfătuiam ce să-i răspund popii. Nu-i mai tăcea gura lăudându-l. De n'ar fi Părintele, ce s'ar face ea? Că mănăstirea o poartă ea în spinare. Starița e un copil; habar n'are de mănăstire și de nevoile obștei. Părintele e un om și jumătate. Ce băiat de treabă!

Acum că a văduvit, cu siguranță ajunge arhireu. Dar ori cât, ce nenorocire pentru el moartea Preotesei? Băiat tânăr, tot să aibă patru-zeci de ani, dar nici nu-i are. Că-l știa ea cât era de tânăr, decând a venit diacon în Mănăstire. Săracul îl persecută și Protopopul. De frica Protopopului nici nu

îndrăznește omul să-și aducă o femce în casă. Cum o fi ducând-o sărăcuțul ? Așa tălângănea Maica Daria, ceasuri întregi.

De când îmi făcu Popa Alecu serviciul ăsta, de-mi scoase paralele de la Căldare m'am împretenit și eu cu el. Era foarte îndatoritor. El îmi incasa cupoanele, el se tocmea cu arendașul de la Hârlău ; cu el mă sfătuiam la toate daraverile. Ajunsesse un fel de vechil al meu, până ce, cu încetul și pe nesimțite, a putut să-și împlinească gândurile lui cu mine. La început s'a revoltat fierea în mine și, când profitând de un moment când eram singură și-a îndeplinit scopul, am crezut că îmi vine dambla. M'am dus plângând la Daria ; dar ea m'a luat în râs.

— Ei, bietul Popa, ce să facă și el, că e văduv ?

— Dar cum se poate, Maică, să râzi de așa mișelie ?

— Nu rîd soro dragă. Găsesc că n'a avut prost gust, Popa.

— Eu am să-l dau afară, când o mai veni.

— Ba numai asta să n'o faci. Gândește-te, că se face vorba prin mănăstire și de, omul nu ți-a făcut nici un rău. Te-a slujit. Ți-a scos moștenirea din mâinele lui

Căldare. Ți vede de daraveri. Ar fi păcat, săracul să-ți capete beleaua, tocmai de la Sfinția Ta

— Cum adică, să-l mai primesc la mine ? Asta Doamne ferește ! O să pun pe Olimpiada să-l dea în brânci afară, când o mai îndrăzni să calce pe la mine.

— Atunci de ce l-ai primit în casa D-Tale ? Ți-a plăcut omul să-ți muncească pe de geabă. Ce credeai că e de lemn ?

Văzând eu că cu Maica Daria nu mă înțeleg de loc, m'am dus la Duhovnicul.

— Ce e Maică ?

— Uite așa și așa, Cinstite Părinte. Ce mă înveți să fac ?

— Hm, greu taică. De ce te-ai lăsat ?

— A fost fără voie Părinte. Desleagă-mă și mă învață ce să fac, ca să scap.

— Hm, greu de tot. Cuvioșia Ta să nu te mai împărtășești, până nu te vei desface de legătura asta.

— Sunt desfăcută Părinte, că nu-l mai primesc cât oi fi în casă.

— Hm, hm, greu de tot. Cât vei fi cu el, să faci în fiecare zi încă cinzeci de mătâanii, să postești luna și cu ajutorul lui Dumnezeu o să se treacă și asta.

— Dar a trecut Părinte.

— Cum a trecut taică ? Ce crezi că te

lasă cu una cu două. E popă văduv și e tânăr săracul...

— Cum adică Sfinția Ta zici, să-l mai primesc prin casă ?

— Eu nu, dar o să fie greu alt-fel...

— Ce să mă fac Părinte ?

— Ce te-o lumina Dumnezeu taică ! Eu atâta zic, mai fă cincizeci de mătănii și postește Lunea.

Cu așa sfătuitoari, Popa Alecu a pus stăpânire pe mine. Omul se învață cu ori-ce. De aceia să nu se mire nimeni, de aceia că eu timpul pierdusem chiar sentimentul că greșesc. Trei ani și mai bine am dus-o așa. Eram chiar liniștită ! Călugărițele de când știau despre relațiunile mele cu Popa Alecu, aveau frică de mine. Mă respectau toate. Nu eram bogată ? Nu aveam putere ? Curând de tot, am ajuns și Ecclesiarhă mare. Toate râvneau la mine; doar Olimpiada care mă iubea ca un câine credincios, mă privea cu niște ochi, de care une-ori mi-era rușine. În fața Olimpiadei, eu puneam ochii jos; — dar numai în fața ei. Chipul, cu care Olimpiada vorbea cu Popa Alecu, când n'avea încotro, era așa de puțin cuviincios, în cât une-ori Popa îmi făcea mie scene, din pricina asta.

Intr'o zi după o ceartă cu Popa Alecu i-am zis că rău face de se arată așa necuvincioasă cu Părintele. „Gândește-te Olimpiadă, că e preot și poate să te înfrunte“.

— Numai să îndrăznească, măgarul, mărăi Olimpiada, făcându-și treabă la sobă.

Pe o zi de iarnă, când ninge frumos și liniștit, în postul Crăciunului, răposă și Starița. De patru ani, zăcea în pat nemișcată ca un buștean. O călugăriță, cu rândul, îi citea toată ziua; și ea făcea la cruce de dimineață până seară. Cu moartea Stariței s'a făcut zarvă mare în mănăstire. La îngropăciunea ei, s'a certat Daria cu Maica Antonia, pe care o voiau unele stariță. S'au încăerat de-a binele, de a trebuit să le despartă starițul de la Neamț ce venise pentru prohod.

Daria ținea, cu ori-ce chip, să ajungă stariță. Dar stărețea de douăzeci de ani și călugărițele erau sătule de ea. Au pornit toate prin toate părțile. Daria avea oamenii ei, și la Fălticeni, și la Piatra, și la Iași. Toți o cunoșteau, pe toți îi îndatorase și mulți țineau la ea. Călugărițele bătrâne aveau în partea lor pe Duhovnicul și toți popii mănăstirei, afară de Popa Alecu care—bine înțeles, — ținea cu Daria.

De trei ori, s'a dus Popa Alecu la Iași ; și de trei l-a pornit Daria înapoi acolo. Tot meșteșugul era, ca mitropolia să puie candidate pe Daria și alte două din ale ei. Cu nici un chip nu vroia să fie printre candidate, nici Antonia, nici Ecaterina ; căci îi era frică să nu aleagă călugărițele pe una din astea două. In cele din urmă a venit însuși Exarhul, să ne ispitească. Ne-a chemat pe toate la stareție și duhovnicește, în patru ochi, a vorbit cu fie-care. Seara am stat la masă la Daria, cu el și cu Popa Alecu. Exarhul era văr cu Popa, și n'aveau nici un secret între ei. Ne-a apucat ziua la masă. Exarhul, cam sugător, prinsese limbă și ne povestea tot ce i-au spus maicile „duhovnicește“. Toate proestoasele se plânseseră de Daria și spuseseră, că singură pe Maica Antonia o vor de stariță. Alt-fel se risipește mănăstirea, căci sunt sătule de Daria. Nici tu lemne, nici tu parale; nimic n'au văzut bieteile călugărițe de ela Sfinția ei, cât a trăit starița bătrână.

Muncește numai pentru nepoatele ei, pe cari le ține în pension la Iași ; și le adună zestre.

— Auzi bătu-le-ar Dumnezeu, se văita Daria. A zis așa Minodora, Părințele ?

— Așa a zis.

— Și eu am adunat-o de pe drumuri. Pe ea și pe Agaftoancele, pe cari le gonise din Agafton, Maica Amfilochia.

— Ce are aface ? Spun, că nu știi regula călugărească. Cică te ții numai de negoțuri.

— Bătu-le-ar Dumnezeu ! Ce le-am făcut eu, Doamne !

— Antonia mi-a spus curat, că dacă nu lăsăm soborul să aleagă, pe cine o vrea el, pleacă de-a dreptul la București și reclamă Regelui.

— Lucrul e greu de tot—zice Popa Alecu.

— Ce ne facem, Părinte ?

— De, eu zic așa, că dacă vine Esarhul de alegere cu trei candidate cum le vrem noi, vrând, nevrând ori să te aleagă. Pe Neonila nu o votează maicile, în ruptul capului, că este rea de gură. Pe Evghenia și mai puțin n'o aleg, că o știu, trup și suflet cu Sfinția Ta ; și apoi e la cuțite cu Maica Antonia. Știi, că de trei ani, nici nu vorbesc amândouă. Cu așa candidate, te alegi la sigur.

— De, nu știu, Alecule, nici așa de o eși bine. Antonia și multe altele, mi-au spus deadreptul, că aleg pe ori-cine, numai pe Daria, nu.

— Așa au zis, nu le-ar mai auzi Dum-

nezeu și Maica Precista ? întrebă Daria.

— Așa au zis mai toate, Maică.

Popa Alecu asculta, uitându-se lung, când la mine, când la Daria. Vedeam că îi trece prin cap vre-un gând diavolesc. În fine dete un păhăruț pe gât, se mai uită odată la noi și începu : „Cum văd eu e lucru greu de tot. Să zicem, că se înțeleg călugărițele cu Neonila, ori cu Evghenia, atunci s'a dus treaba dracului. Aleg pe una din ele și își răd de noi. Cu Neonila nu o duce Maica Daria nici trei săptămâni. Cu Evghenia ar mai fi, ce ar mai fi, dar dacă se împacă cu Daria, să știi că ne-a tras pe toți pe sfoară“.

— Asta cred, Părinte. Dar ce să mă fac eu, Doamne ? Spune Părinte Alecule !

— Uite, ce zic eu ! N'ai stărețit D-Ta minunat, cât a trăit Maica ? Să alegem dar pe cineva de care suntem siguri, ca să meargă treaba tot ca și mai înainte.

— Să alegem, dar pe cine ?

— Pe Sofia, că n'o să ne facă ea zilele fripte, nouă. Punem candidate pe Sfinția Ta, pe Sofia și încă una... pe Singlitichia. Tipicăreasa nu are prietene și nici nu umblă după măriri. Rugăm să trimeată Mitropolitul de alegere pe Vlădica Veniamim, cu poruncă pentru Sofia. Nu spunem la ni-

meni nimic din ce am hotărât. Nimeni nu vi-sează la asta și ieșim la sigur.

— Ce zici, Dario ? întreabă Exarhul.

— Ce să zic Cinstite Părinte ? Sofia mi-e ca o soră, călugărițele o iubesc, e de neam, are parale. Eu am s'o ajut ca și pe Maica, că eu am ținut mănăstirea două-zeci de ani și au mers lucrurile tare bine.

— Atunci treaba e făcută. Ne-am înțeles, încheie Popa Alecu,

— Ei bravo ! Să trăești Starițo ! Insemați-mi numele candidatelor pe hârtie. Minuat mai ești, Alecule.

Se revărsau zorile. Cocoșii începură să cânte. Nu zisesem un cuvânt. Obrajii mi se aprinseseră de bucurie, nu am mai dormit de loc.

După leturghie, a venit pe la mine Maica Antonia.

— Blagoslovește Maică Sofio.

— Domnul, Maică Antonio.

— De ce ești așa de prăpădită, Maică.

— Am fost la stareție până târziu, de am vorbit cu Exarhul.

— Bine ai făcut, Maică.

— M'a chemat Sfinția lui, să mă întrebe ca pe o eclesiarhă de lipsurile obștei.

— Să-i spui Maică toate, pe șleau.

— Ce să-i spui, Maică ?

— Cum vinde lemnele, cum ia parale de la oameni să-i scape de miliție. Cum le face pe toate.

— De Maică, eu am auzit de astea; dar n'am văzut cu ochii.

— Dar, că nu calcă la biserică, aia știi?

— Doamne, Maica Antonio, dar care vine regulat? De n'o fi de la Dumnezeu să se aleagă stariță nu se alege, te alegi Sfinția Ta.

— Eu nu voiu stareția Maică. Să ne aducă stariță străină, că pe Daria n'o primim și pace.

— Dacă n'o vrea soborul, nici că se poate alege.

— Soborul, soborul. Maicele sunt simple. Dacă vine cu poruncă de la Mitropolie, o aleg și să știi, că se risipește mănăstirea.

— Lasă Maică, că ne poartă Domnul de grije.

— Nu zic. Dar și Cuvioșia Ta, și Părintele Alecu ar trebui să n'o mai susțineți așa. Ori-ce stariță s'o alege, o să se sfătuiască cu Părintele Alecu și o să-l asculte, că e meșter priceput. Ce adică eu, dacă m'ar alege maicile stariță; crezi că o să ies din cuvântul Părintelui? Doamne ferește!

— Bine o să faci, Maică.

— Păi, da. Să nu ne vrăjmășim de geaba.

Tot ce a fost, o să fie. Chiar pe Daria n'o să o dau la o parte. Dar să nu se îmbie la stareție că de... nu-i de stareță și pace.

— Blagoslovește Maică.

— Domnul Măiculiță. Rămâi sănătoasă și nu uita ce spusei. Vine azi Părintele Alecu pre la Sfinția Ta?

— Nu știu, așa cred.

— Spune-i, te rog, ce ți-am zis. Mi-a spus Părintele Exarhul că o să fiu și eu printre candidate; și atunci cred că maicele mă aleg la sigur.

— Dea Dumnezeu, Maică.

Era într'o Vineri. Ploua mărunț când am intrat în biserică, la vecernie. Biserica era plină, maicele se închinau de zor. După ce sărutai icoanele, m'am dus să mă așez în strana mea. La strana arhierască stătea un moșneag cocoșat, cu barba scurtă și creață îmbrăcat în șaiac roșu. De nu avea camilafcă și engolpion, ași fi crezut că e un călugăr prost. I-am făcut mătănie și i-am luat mâna să i-o sărut.

— Cuvioșia Ta, ești Maica Sofia Eclesiarha?

— Eu, Prea Sfințite Stăpâne.

- Să vii la trapeză după pavecerniță.
— Am înțeles.

Moșneagul era Vlădica Veniamin Sina-don și venise pentru alegerea stariței. Arhiereul asta, bătrân de peste opt-zeci de ani, fusese vestit în vremea lui. Frate de cruce cu Scribăneștii, burduf de carte, e-vlavios nevoe mare, trecea pe atunci de un viitor mitropolit. Din păcate era la cu-țite cu Vlădica al Romanului. Asta îl lu-crase așa de bine, de nici măcar în Sinod nu a putut intra. Trăia acum în niște chi-lioane de la Bărboi, cu o pensioară de la Spiridonie. Mitropolitul îl ținea regulat la masă și îl întrebuița la nevoi, căci era tare șiret. Cât de bătrân ar fi putut înșela trei jidani. De nu ar fi fost șiret și sgârcit, Vlă-dica Venianin ar fi fost intrat cu mâinele în șolduri în rai; căci nu era altul mai că-lugăros în toată țara Moldovei.

În trapeză venise toate călugărițele și popii toți. Popa Alecu vorbea într'un colț cu Maica Antonia, ce călca a mare. Ceilalți doi stăteau la ușe, adăstând pe Vlădica. Maicile de la stareție, alergau de colo până colo, făcând propagandă pentru Daria. Eu eram sloiu de gheață, numai obraji îmi ardeau ca jeraticul. Trimesesem pe Olimpiada, să-mi aducă o scurteică mai groasă. De odată,

văd popii făcând mățanii și în ușe zăresc pe Vlădica cu Duhovnicul și doi diaconi. După ei, înnotând ca o găscă și ștergându-și fruntea de asudeală, se ținea Maica Daria. Maicile cântau : Pre Stăpânul și arhiereul... Vlădica împarte blagosloveni cu amândouă mâinele și înaintează încet spre scaunul din capul mesei. Imprejuru-i se așează preoții și comitetele. Maicile celelalte stau toate, prin colțuri.

— Stați jos, vă rog, poruncește Vlădica. Preoții, Antonia și cu Daria se scoală și încep a face regulă. Cu chiu, cu vai, călugărițele celelalte se așează pe băncile de lângă zid. Vlădica tușește și își pune ochelarii pe nas : „Părintele Mitropolitul ar fi dorit să vie în persoană pentru alegerea asta; dar e cam bolnav și tare supărat. L-a mahnit mult că nu vă înțelegeți asupra stăriței. De aceea m'a rugat pe mine să vii aici, ca să vă sfătuesc, să vă înțelegeți frățeste și să alegeți într'un glas pe aceia, pe care o credeți vrednică de stareție“.

Câte-va maici dau din cap, altele oftează. Daria îl intrerupe.

— Așa o să facem, Prea Sfințite.

Vlădica se uită lung, își șterge ochelarii scoate o hârtie din antiereu și urmează : „După regulă, Părintele Mitropolitul a nu-

mit trei candidate. Am să vi le citesc pe rând. Dacă nu primiți pe cea dintâiu, trec la a doua și de nu vă place nici asta, apoi pe cea de a treia o alegeți cu toatele mâine, în unanimitate“.

Călugărițele nu prea pricep și tac cu toatele. Vlădica desface hârtia. „Cea dintâiu este Maica Daria. Sfinția Sa este Econoamă de două-zeci de ani, a ajutat pe răposata Stariță, s'a ostenit mult pentru Mănăstire. Ce ziceți? O Vreți.

— E foarte bună, o vrem, zic eu.

— E bună, o vrem!—strigă, după mine, ciracele Dariei.

— Ba nu e bună, nu o vrem de loc!—țipă Antonia și toate cele bătrâne.“

Se face zarvă. Toate au sărit de la locurile lor. Vlădica se uită lung la ele și dă din cap.

— Nici nu primesc, Prea Sfințite Părinte, bolborosește Daria, căreia îi joacă dantura în gură.

— Va să zică nu vă învoiți asupra Dariei?

— Nu, nu,—se aude de prin toate părțile.

— Atunci trecem la a doua candidată.

— Părintele Mitropolitul vă propune pe Maica Singlitichia Tipicăreasa. Ce ziceți?

— N'am avea nimic de zis, Maica Sin-

glitichia e bună, dar e cam bolnăvicioasă, întreprupe Maica Antonia, care e sigură că cea de a treia candidată este ea.

— Dacă nu o vrea Maica Antonia, nici maicile celelalte, ce să facem Prea Sfințite? adaogă Maica Daria.

— Va să zică n'o vreți, nici pe asta?

— Nu, nu răspunde întreg Soborul.

Maica Singlitichia, care nu se mișcase din colțul ei, murmură „dar ce le-oiu fi făcut eu, la toate!”

— Nimic, Maică, răspunse înțepat Maica Antonia, care o auzise: dar vezi, maicile vor o stareță mai energică.

Vlădica le-a auzit și se uita la mine printre ochelari.

— Va să zică, ne-am înțeles, Maica Daria nu primește..

— Nici nu o vor maicele, completează Maica Antonia.

— Pe Maica Singlitichia nu o vor toate maicele.

— Toate maicele vor pe cea de a treia candidată, — țipă Maica Atanasia, mâna dreaptă a Maicei Antonia și poftitoare mare după casierie.

— Așa, așa,—țipă maicile din partidul Antoniei.

— Spune, Prea Sfințite, cine a treia, ca să ne linișțim, grăește Maica Daria,

— Va să zică, vreți pe candidata a treia.

— Vrem, o vrem toate, țipă maicile în cor. Maica Antonia se uită chiorșiș. Cele din partidul Dariei, încep a da semne de nerăbdare.

Vlădica tacticos dă înainte: „Foarte frumos, Maicilor, că v-ați înțeles așa într'un glas. Tocmai ca în vremile Sfinților Părinți. Asta se numește alegerea Duhului Sfânt. Va să zică ne-am înțeles. Fiind-că alegerea e fixată de Mitropolie pe mâine dimineață la zece, vă rog să veniți cu toatele aici, ca să iscălim procesul verbal.“

Vlădică dă să se scoale, când o maică îl întrerupe, întrebându-l cine e candidata aleasă?

— Așa e, Maicelor, uitasem să vă spun, că v'ați învoit să alegeți într'un glas pe Ecclesiarha Mănăstirei, Maica Sofia.

Inghetașem, din cap până în picioare. Maica Antonia era cu gura căscată, călugărițele tăceau ca în mormânt. Daria luă un chip de mirare, se uită la mine, se uită la Vlădica, privi spre Popa Alecu, oftă din adânc și porni spre mine.

— Dacă au vrut așa toate maicele, așa să fie. Maica Sofia e bogată, e de neam.

Maica Sofia e bine cu toate maicele. Să trăești Maică! Și să stăretești până la bătrânețe!

— Foarte bine, foarte bine, se aud acum din toate părțile.

— Va să zică, mâine la zece, veniți toate să iscălim procesul verbal.

— Venim, venim, Prea Sfințite, îi răspunde Maica Antonia și apoi îmi zice mie, „Ei bravo, Sofio, să trăești. Nu te știam așa de diplomată. Dar e bine și așa. Toate te votăm, din toată inima. Să nu te schimbi numai, dragă. Să știi, cum îți vei așterne, așa vei dormii. Acuma atât îți spui să trăești și să te gândești bine pe cine pui ochii, la, eclesiarhie.

Sângele începuse să mi-se aprindă în vine.

Daria veni, mă luă de gât: „Du-te de fă mătanie Vlădicăi și hai la stareție“.

Mă executai. La eșire toate maicile dau năvală la mine, să-mi sărute mâna, să-mi facă mătani. In curte dedei cu ochii de Popa Alecu: „Să trăești, Stariță mare. Mulțumește-mi mie, că eu am învățit lucrurile“.

— Mulțumesc, mulțumesc. Da lasă-mă să mă duc la stareție, că mă adastă Vlădica.

La stareție, se adunaseră toate proestoasele, de luau cafea și dulceață cu Vlădica.

— Uite și Starița nouă.

— Mă iertați Prea Sfințite, că mă ținură maicele de vorbă.

— Nu e nimic. Eu stătui de vorbă cu aistea mai bătrâne. Să trăești și să fii înțeleaptă, cum te arată fața.

— O să fac, tot ce oiu putea, Prea Sfințite. Eu n'am umblat dupa stareție, dar dacă poruncește Inalt Prea Sfințitul, dacă mă vor maicele...

— O vor, o vor, că e buna ca pâinea caldă, spune Daria.

— Sunt ostenit de atâta drum, zise Vlădica ca să schimbe vorba.

— E și drum lung, zice Arhondăreasa.

— Drumul n'ar fi așa lung, dar e prost ținut. N'ași fi venit, Doamne ferește, că sunt bătrân, am opt-zeci și patru de ani.

Dar ce să fac? Așa dorea Mitropolitul și sunt sărac trebuie să muncesc ca să-mi câștig pâinea.

-- Aveți pensie? întrebă Popa Iorgu.

— Ce pensie, Părinte? Imi dă Spiridonia una-sută-cinci-zeci de lei pe lună. Nici mâncarea nu-mi ese. Acum am cheltuit o sumedenie cu drumul, dar au să mă despăgu-bească maicile...

— Și noi suntem sărace, Prea Sfințite, spune casiera.

— Lasă Prea Sfințite, ca se găsește răspunse Maica Daria ca să liniștească pe Vlădica. Nu e așa Maică Sofio?

— De sigur, că se găsește. N'o să cheltuiască Prea Sfințitul, din punga Prea Sfinției Sale, pentru noi.

— Firește că se găsește, îndrugă Arhondăreasa.

— Eu ași fi vrut să am mai mult pentru Prea Sfințitul, spune casiera ca să o dreagă.

— Dacă n'o fi în casă, mai dă și Starița că e bogată! adăogă Maica Antonia.

— Mănăstirea face cheltuielile astea. Starița are de dat ploconul ei;—ne spune Vlădica, ca nu cum-va să uit ploconul.

— Așa e obiceiul, răspund eu, ca să liniștesc pe moșneag.

Călugărițele încep a pleca fie-care la chiliile lor. Am rămas de masă cu Vlădica, Ieromonahul Macarie, Părintele Protopopu, Daria, Casiera, Arhondăreasa, Diaconii și eu. Daria acum era tristă. Vedeau cu ochi, că a pierdut stareția, pe care de ani de zile o credea a ei. Protopopul, prieten cu Antonia, nici el nu prea e vesel. Casiera și Arhondăreasa erau chiar opărite.

Starița nouă. Cine știe ce o face? Pe chipul lor citesc frica, că le voiu schimba. Arhondăreasa îmi dă a înțelege, că dacă la arhondărie lucrurile nu merg tocmai strună, vina nu e a ei, ci a Dariei care ține jumătate din parale „pentru stareție“.

Casiera îmi vorbește de stăte și mă întrebă ce să facă cu călugărițele, care au murit de zece ani și pe care nu le-au scos din stăte.

— Cum luați parale, pentru cele moarte?

— Păi eu am spus Maicei Dariei, că e bucluc. Dar a zis să fac pe răspunderea Sfinției Sale.

Daria aude vorba și vine între noi.

— Ți-am spus eu, vorba asta? Nu știi că biata Maică Starița ți-a poruncit. Eu ce era să fac? Trebuia s'o ascult, că era bătrână și nu vroiam s'o supăr.

Protopopul, care a tras cu urechea, mă ia de o parte și îmi spune să bag de seamă.

Daria e o hoată și jumătate, ar trebui să mă desfac de ea. El mă sfătuiește să fac Econoamă pe Maica Antonia și Ecclesiarhă pe Daria.

— Dar nu știe, Părințele, rostul bisericei. Maica Daria, habar n'are de tipic, de călugărie.

— Ce are aface? Cel puțin 'nu mai are de unde fura.

Imi svâcneau tâmplele. Am plecat să mă culc. Pe drum am întâlnit pe Popa Iorgu, care mi s'a plâns, că Daria îi oprește zece lei din leafă. Vrea s'o reclame la Mitropolie,

— Zi-i, Cuvioșia Ta să-mi dea banii înapoi; că ești stăriță și o să te asculte.

— Nu sunt nimic până acum, Părinte.

— Ori cum, o să fii. N'ași vrea să fac bucluc nimănui. Da, vezi Maica Antonia a vorbit cu Protopopul în chestia asta; și o să iasă scandalul mare.

— Lăsați-mă în pace, mă doare capul.

Acasă ca de obicei, Olimpiada mă adăstă cu o ceașcă de cafea. N'o întâlnisem la trapeză, nu călcase în stareție. Cât de colo, o văzui, că nu e în apele ei.

— Dar ce ai, Olimpiado? De ce nu mă feliciți?

— Fiind-că te-au pus stăriță?

— Ce n-ți pare bine?

— Eu sunt o călugăriță proastă, eu trebuie să ascult. Pe mine nu mă întrebați nimic.

— Cum să nu te întreb? Ții de casa mea; și trebuie să răspunzi, când te întreb ceva.

— Dacă îmi poruncești să vorbesc, vorbesc.

— Vorbește, bre.

— Iacă răd și curcile de alegerea asta. Maicele bătrâne plâng săracele, că a ajuns călugăria de răs în zilele noastre. Cele tinere bat din palme și spun, că o să fie mai dihai ca până acum.

— De ce plâng ? De ce bat din palme ?

— Păi zic, că a ajuns stareță, muiere cu bărbat.

— Ce spui obraznico ?

— Eu nimic, iacă plec.

— Nu pleca, numai fă bine de vorbește frumos. Crezi, că era mai bună Daria ?

— Nu știu eu, ce a fost Daria în tinerețile ei. Știu, că fură. Dar ori cât, Daria nu trăește cu Popa Alecu ca muerea cu...

— Te plesnesc obraznico !

— Plesnește-mă, dă-mă afară, fă ce vrei. Dar eu dacă ași fi în locul Sfinției Tale, în ruptul capului n'ași primi stareția. Destul de răs a ajuns călugăria, dar așa scandal mai rar. Pentru nimic, n'aș vrea să intru în iad cu mâinile în șolduri...

— Taci din gură, dute de te culcă. Pleacă ! să nu mă scoți din sărite !

Imi venea s'o iau în palme. M'am culcat pe divan îmbrăcată. Dar parcă îmi dase Olimpiada, cu parul în cap. M'am sculat, am început să umblu de colo până colo. Vorbele Olimpiadei nu-mi ieșeau de loc, din minte. M-au înecat lacrimile de necaz. Am băgat capul între perini și am început să plâng. Am adormit hohotind. Dar ce somn ! Ce vise rele ! Mi-se părea că eram suită pe un scaun înalt. Aveam un toiag lung

și dam de mâncare la o sumedenie de drăcușori mititei, îmbrăcați în haine călugărești. De odată s'a întunecat cerul și a început să curgă limbi de foc; pre călugărițe (drăcușorii cei mici) le-a luat focul odată. Apoi s'a aprins scaunul pe care ședeam; și mi-a ars toiagul din mână și hainele de pe mine. Rămăsesem goală, îmbrăcată numai cu o piele de lup negru. Aveam codiță roșie și două coarne negre. Au venit apoi doi draci mari, unul parcă era Popa Alecu și altul Daria. Erau roșii de sus până jos și mi-au spus că viu să mă duc la Scaraoschi. Atunci am țipat așa de tare, în cât m'am pomenit cu Olimpiada în odaie la mine.

— Ce ai Maică?

— Nimic, nu-mi e bine. Am visat ceva urât de tot.

Erau ceasurile cinci de dimineață. M'am sculat din pat și am început să mă închin. Am citit Acatistul Maicei Domnului și o castică din Psaltire. Inima mi-se bătea ca ceasul, n'avem liniște de loc. Olimpiada mi-a adus o ceașcă cu lapte. Apoi mi-a dat un pahar de apă cu făină și cu zahar, de mi-a potolit bătăile inimei. M'a podidit iarăși plânsul. Olimpiada a început să mă mângâie și să îmi sărute mâinile.

— Sunt afurisită, Olimpiado. Mi-am pierdut sufletul. Ce să mă fac?

— Domnul e milostiv maică. Ai nădejde în el și luptă-te.

— Cum să mă lupt? Nu vezi, că n'am nici o putere? A pus diavolul ghiara pe mine și nu-i mai scap...

— Nu zice vorba asta, Maică.

— Dar ce să zic? Nu vezi că peste câte-va ceasuri o să mă așeze în scaun, ca să mă vâre în iad.

— Nu te lăsa.

— Nu se poate.

— Ba se poate, prea bine.

— Maicele nu vor pe Daria și or să mă sfâșie.

— Să nu se aleagă, nici Daria, nici Cuvioșia Ta. N'ai de cât să spui că ești bolnavă și nu primești. Să le rogi să aleagă pe Singlitichia. Faci o pomană, că scapi călugărițelă de Daria. Singlitichia e cinstită, e călugăroasă, tipicul nu-l știe niminica ea.

Pe Siniglitichia o vrea Domnul...

— Taci fă, că mă apucă groaza.

— Ce groază? Fac ce se cuvine.

Așa mi-a bătut Olimpiada capul; în cât m'am încredințat, că trebuie să fac, ce zice ea. A fost un teatru nu alt-ceva.

Vlădica înlemnise pe scaun, Daria făcea la cruci și blestema pe Popa Alecu. Popa Alecu s'a uitat urât la mine și a eșit trân-

tind ușile. Maica Antonia a luat în stăpânire Soborul. Sofia e bolnavă, cum spune singură și nu putem s'o facem stariță cu deasila. Maica Daria a spus eri că nu primește și nici maicele nu o vor. Rămâne dar numai Maica Tipicăreasa. S'o alegem dar.

— Dar scrisesem procesul verbal pe numele Ecclesiarhii, încercă Vlădica.

— Facem altul, Prea Sfințite.

Zis și făcut. Am iscălit cea dintâi și am ieșit ca o hoață. La ușă, cu lacrimile în ochii, Maica Singlitichia a vrut să-mi sărute mâinile ; am sărutat-o pe obraji și am fugit. Pe Daria parcă am auzit-o blestemându-și prietenele și pomenind de Iuda. Acasă am găsit pe Olimpiada plângând de bucurie.

Eu însă, am căzut la pat și am zăcut trei săptămâni. Și ce zăcere ! Vedenii de tot felul, îngeri și draci, raiul și iadul, popi și călugări. Ce nu vedeam ? Și pe unde nu mă duceau gândurile ?

Când mi-am venit în fire, Singlitichia era instalată în stareție și a venit să mă vadă.

— Dar ce ai avut, Maică ? Credeam, Doamne iartă-mă, că ți-a dat cine-va ceva.

— Nu mi-a dat nimeni, nimic, Maică. Am răcit și ostenelele.

— Eu nu știu cum să-ți mulțumesc, Maică. Pentru mine stareția este destul de grea ; dar ai scăpat mânăstirea de Daria.

— Acum sunt slabă. Mai târziu însă am să te rog ceva.

— Ori ce-i vrea Maică. Fac tot ce zici.

Popa Alecu nu mai călcase pe la mine. Auzeam că e furios. Când m'am îndrăvenit însă, a trebuit să-l dea afară în brânci Olimpiada; căci iar da năvală.

E greu omului să-și mărturisească slăbi-ciunele. Și greu de tot mi-a fost mie, să vorbesc cu starița, despre Popa Alecu. Așa hotărâsem însă în boală; și așa am făcut.

Am spus verde stariței, că de mai rămâne Popa Alecu în mănăstire, eu fug de acilea.

Starița numai știa ce să facă. „Vai de mine! Vai de mine! Cum să cer eu asta la Mitropolie? Acolo toți sunt prieteni cu Popa. Mă dă jos Daria..., Adastă, Măiculiță. Mai ai răbdare! Ce mă băgași pe mine în focul ăsta?”

Biata Singlitichia nu mai știa ce să spuie. parcă ar fi căzut cerul pe ea. Nu vrea cu nici un chip să facă ceva. Eu mă știam slabă și pe Popa Alecu îndrăzneț;—și de teamă să nu cad iarăși în păcat, nu o lăsam de loc. „Mi-ai făgăduit Maică și trebuie să te ții de cuvânt. Și apoi una și bună; de nu pleacă el, plec eu“.

— Știi ce Maică Sofio? Mai bine du-te singură la Iași și spune lucrurile pe șleau. Pe

mine de m'or întreba, le-oiu răspunde că e așa cum spui Cuvioșia Ta.

M'am hotărât dar să plec la Iași. Eram gata să mă duc, să dau în genunchi Mitropolitului și să-i cer să mute pe Popa din mănăstire. Imi făcusem bagajul. Tocmisem o trăsură să mă ducă la Pașcani. Eram la utrenie. De odată se aude zarvă mare împrejurul bisericii și sudueli: „O să te împușc! Auzi tu, mă?” Apoi ropote într'una și în fine gălăgie mare în altar. Maicile dau năvală acolo. „Dar ce e acolo Maică? întreb eu o clisăriță, văzând că nu să mai isprăvește scandalul.

— Ia, Popa Alecu, în cămașă și în pantaloni a intrat în altar, de frica lui Cernatovici. Silviculorul îl adastă afară cu revolverul să-l împuște. S'a ales praful de utranie. A doua zi am aflat că Popa Alecu, de câtă-va vreme, se încurcase cu Maică Magdalena. Magdalena iera mai dinainte amorezată foc cu Cernatovici. Din pricina asta se făcuse vorbă prin Mănăstire și Starița a dat canon Magdalenei la clopotărie. Dar cum Cernatovici era mărunțel și cu mustățile rase s'a înțeles cu ea... Se îmbrăca în haine de călugăriță, intra în Mănăstire pe când maicele se du-

ceau la utranie și se închidea în chilia Magdalenei, de o adăsta până după utrenie. Acum ori că a auzit Cernatovici, că Magdalena, se ține cu Popa și a vrut s'o prindă; ori că cu adevărat a vrut să plece la Iași, Dumnezeu știe! Destul că a scris așa Magdalenei. Și Magdalena știindu-l dus, când a fost să se ducă la clopotnița a lăsat pe Popa la ea în chilie. Pe când trăgeau clopotele de utrenie, iată și silvicultorul îmbrăcat călugărește, deschide pe întuneric ușa de la chilie și vrea să se urce în pat. Când a dat de barba Popii, a început să răcnească și să-l amenințe cu revorverul. Popa, văzând că nu-i de glumă, a sărit pe fereastra așa cum era; silvicultorul după el. Ce scandal a fost, Maică Doamne! Maicile s'au suit în clopotniță, au luat pe Magdalena și-au ascuns-o în stareție. Cu chiu, cu vai, au liniștit pe Cernatovici; l-au poftit în arhondărie și au stat cu el de vorbă toată noaptea, jurându-i că Magdalena e dusă la Văratice și de aia a lăsat pe Popa Alecu să doarmă la ea în chilie. Popa Alecu în vremea asta tremura ca varga, în vestământărie.

Cernatovici a crezut și n'a crezut. Dar ca tot omul amorezat s'a făcut că crede; a luat însă măsuri să nu i se mai întâmple așa ceva. A plecat la Iași, a făcut scandal mare la

Mitropolie cerând să mute pe Popa Alecu din Agapia. Vicarul i-a propus mai întâi să mute pe Magdalena la Vărătic, dar el nu și nu. A amenințat cu moarte de om, de nu i se face pe plac. Aflând eu toate lucrurile astea, nu mai m'am dus la Iași. Și minunat de bine mi-a prins. Căci ne având încotro Mitropolitul, de frica lui Cernatovici, a luat pe Popa Alecu la Iași la Mitropolie, ca Econom. Curând după aceea l-a călugărit și l-a făcut arhiepiscop, de se mândresc Iașii astăzi cu Vlădica Agatangel Caracaleanu. Așa am scăpat eu de dracu; și am trăit în tihnă până mă lovi boala asta.

Acum sunt prăpădită, pe fie care zi mă simț mai slabă și mai neputincioasă. Olimpiada mă îngrijește ca pe mama ei. Starița vine în toate zilele de mă mângâie, și mă îmbărbătează. Eu nu știu câte zile mă voi mai trăgani. Mă rog lui Dumnezeu să mă lumineze și să-mi ierte toate păcatele. Să nu-mi ceară socoteala, pentru slăbiciunea ce am avut să intru în mănăstire ortodoxă. Une-ori mă simt desnădăjduită; dar mă gândesc iarăși, că eu nici când nu mi-am lepădat jurământul ce-am făcut Bisericii Catolice. Cu sila m'au adus la Agapia, n'am venit de voia mea. Acum ași dori să găsească cine-va mărturisirea asta a mea și s'o

publice. Dar cum s'o găsească ? Parcă văd, că foile astea vor servi maicelor de la arhondărie, să lege borcanele cu dulceață.

De cinci zile am stenahorie. Noaptea nu închid ochii și sorb la oxigen. Mă înăbușe, simt că sfârșitul se apropie. Alaltăeri au adus preoții să-mi facă iarăși Maslu. Am cerut să-mi aducă șapte preoți și mi-au adus și un călugăr bătrân de la Durău. P. Iustin citea cu atâta evlavie rugăciunile, încât l-am oprit să mă spovedesc lui. I-am mărturisit toate păcatele și i-am spus că de s'ar putea, ași dori să dobândesc deslegarea de la un popă catolic.

„Liniștește-te Maică. Cum vrei să-ți aducă aci în Mănăstire, preot catolic ? Nu te gândești, ce scandal s'ar face ? Cuvioșia Ta ești călugăriță citită și știi precum că preoți ortodoxi au darul preoției bun ; și că tainele ce le săvârșim sunt și ele bune. N'ai prin urmare de ce te teme. Ești la nevoie ; și prin urmare primești deslegarea și împărtașania de la preotul pe care îl ai la îndămână. Pentru păcatele ce le-ai mărturisit, destul îți este și deslegarea noastră. De te-ai fi lepădat de legea catolică, și-ar trebui de sigur deslegarea lor ; dar Cuvioșia Ta singură

mi-ai spus că nicidecum nu te-ai lăpădat de legea catolică. Ai intrat în Mănăstire, din silă, că n'ai avut încotro. Pentru păcatele celorlalte îți pare rău și le mărturisești. Liniște-te dar. Ai suferit destul, Domnul e milostiv și te va erta“.

Mi-a citit deslegările, m'a împărtășit și s'a dus.....

Eram ostenită. Liniștea intrase în sufletul meu, puteam doar dormi. Am închis ochii însă, ca să mă rog în gând. Lângă mine stă Olimpiada cu M. Efimia și cu Sora Ripsimia. Vorbesc pe șoptite. Efimia se uită în dulapul, unde am o mulțime de romane, românești și franțuzești.

— Ai citit tu, Olimpiado, comedile astea?

— Unele, Maică.

— Rău, fetițo. Asta nu-i treabă de călugăriță. Cărțile astea au băgat pe Sofia în păcate. Romanele sunt lucru dracului.

— Ce să fac, Maică?

— Să le vinzi. Froim e aici, ți-l trimit mâine, să i le dai lui.

— Cum? Până nu moare, Maica?

— Ei, parcă o să aștepte. Spui și tu că le-ai dus în altă odaie.

— Să-mi dai și mie pe Izabela, Regina Spaniei, cutează Ripsimia.

— Eu nu-ți cer cărți. Să-mi dai ceva farfurii, c'aveți o groază.

— Mi le-a cerut pentru stareție.

— Să-mi dai atunci un macat.

— Bine Maică.

Imi împărțeau lucrurile ! Am deschis ochii. Câteșitrele în cor: „Dormi Maică, că e bine“.—Lăsați-mă, nu pot să respir!

Mi-au dat oxigen. Au deschis fereastra.

Le-am rugat să treacă dincolo. Mai târziu am chemat numai pe Olimpiada: „Văzui pe Froim trecând prin curte. Să-l chemi și să vinzi cărțile din dulap. Bani! să-i împarți la maicile din bolniță. Du-te de-l adă“.

A plecat să-l caute. Eu m'am târât până la masă, de mai scrisese și rândurile astea. Și acum văr caetul întreg în volumul al doilea din Caterina Cornaro, Regina Ciprului. Cui le-o vinde Froim, îl rog să-l citească și de va putea să-l dea la Universul să se publice. Să învețe alții de la mine și să-mi zică „Dumnezeu s'o ierte“.

Agapia, 4 Noembrie 18....

PIMEN CONSTANTINESCU

18 Cl. VM 21

CATALOGUL

„BIBLIOTECEI PENTRU TOȚI“

Știință și popula- rizări științifice

- Flammarion.** — Ce e cerul ? cu numeroase fi-
guri explicative. No. 357—359
- O călătorie în cer No. 266
- Sfârșitul lumii No. 379
- Ce e viața No. 315
- Fenomenele Spiritismului No. 269
- Lumen No. 601—602
- Tom Titt.** -- Știința amuzantă. Experiințe atră-
gătoare întemciate pe legi științifice. Cu numeroase
ilustrațiuni. No. 410—411
- Huxley.** — Primele noțiuni în ale științelor 13
No. —1
- Morand.** — Introducere la sțudiul științelor
fizice. No. 112—113

Ureche Dr. — Cronicile Doctorului No. 562

— Ce naște din pisică No. 216

— Dușmanii noștri. Cine-i ucigașul No. 46

Ferrière. — Darwinismul No. 340

Universul și minunile lui cu ilustrațiuni. Sistemul lumii. Atmosfera și fenomenele ei. Lumea antedeluviană. Pământul. No. 67

— Istoria Naturală, botanica, zoologia, cu numeroase ilustrațiuni No. 68

— Omul și organele sale No. 69

Atlas zoologic. Omul, cu 12 tabele colorate No. 367—369

— Maniferele cu 12 tabele colorate No. 370—372

V. Anestin. — Cucerirea aerului, baloane și a-croplanc, aventuri aeriene, cu peste 60 figuri No. 481—482

Szavlovski. — Chronologie, Calendare No. 591

Leon Dr. — Generația Spontanee și Darwinismul No. 63

Fabule în versuri și în proză

Culegere de Fabule din Tichindeal, Asachi Carp, Ralet, Eliade Rădulescu, Stamati, Hrisoverghi A. Pann, Gusty, V. Alexandrescu, Bălăcescu No. 404

Alexandrescu Gr. — Fabule. Proză și versuri No. 295—298

Esop. — Viața și pildele lui. 105 Fabule No. 466

Ranetti G. — Fabule, Biju și Grișu, Melcul. Omida și Furnica, Calul de curse și calul de sacă, Ghiata și șoșonul și alte drăguțe fabule No. 303

B. Bălăcescu. — Fabule: Oaia și Javra, Boul și Vulpea, Câinele, Șoaricele și Cotoiul, Vulpea și Leul No. 217

Literatura dramatică

a. Piese originale

- Alexandri V.** — Cetatea Neamțului, Cinel-Cinel No. 199
- Barbu Lăutarul, Kera Nastasia, Piatra din casă, Florin și Florica No. 200
- La Turnu Măgurele No. 191
- Ovidiu. Dramă în 5 acte în versuri No. 180—81
- Fântâna Blanduziei. Piesă în 3 acte în versuri No. 283
- Despot Vodă. Piesă în 5 acte No. 322—23
- Adam. Eufrosina.** — Teatru școlar. Fugarul, Umbrella etc. comedii No. 489—90
- Olănescu-Ascanio.** — Pe malul gârlei, Comedie No. 63
- Facca.** — Franțuzitele. Comedie-farsă No. 240
- Rosetti Max.** — Un leu și un zlot Comedie 1 act No. 120
- Moștenirea de la răposata. Comedie într'un act. No. 109
- Hașdeu B. P.** — Răzvan și Vidra. Poem dramatic în versuri No. 449—50
- Lecca Haralamb.** — Casta Diva. Dramă în 4 acte No. 236—37
- Jucătorii de cărți. No. 238—39
- Suprema forță. No. 246—47
- Căinii. No. 257
- Grillparzer.** — Hero și Leandro No. 270
- Shakespeare.** — Hamlet. Tragedie No. 221—22
- Othelo. Tragedie No. 382—83
- Regele Lear. Tragedie No. 654—55
- Romeo și Julieta. Tragedie No. 294
- Femeia îndărătnică. Comedie No. 254

d. Teatru modern

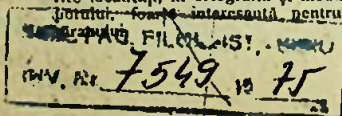
- Legouvé.** — Medeea, tragedie, traducere în versuri de
Aslan. No. 299
- Augier și Sandeau.** — Ginerile lui Poirier,
comedie. No. 78
- Maupassant.** — De demult, comedie No. 402
- Musset Alfred de** — La ce visează fetele.
No. 19
- Vacquerie August.** — Ades bărbatul schimbă
comedie. No. 19
- Victor Hugo.** — Ernani, traducere în versuri
No. 232—233
— Regele petrece, dramă în versuri No. 264—265
- Dumas Al.** — Denisa, dramă. No, 88—89
- Rostand Edm.** — Princesa îndepărtată. Piesă în
4 acte. No. 304
- Gorki.** — Azilul de noapte. Piesă în 4 acte No. 277
- Carmen Sylva.** — Ullranda, dramă, trad. în versuri
No. 275
- Wilde Osc.** — Salomea, dramă într'un act. No. 261
- D'Annunzio.** — Făclia sub obroc, tragedie în 4 acte
No. 248
- Hebbel Fried.** — Iudita și Holofern, tragedie în
5 acte. No. 197
- François Coppée.** — Lăutarul din Cremona
și Pater, drame. No. 419
- Meyer-Förster.** — Vechiul Heidelberg, co-
medie No. 440
- Caillavet și de Flers.** — Amorul veghiață
comedie. No. 463
— Măgarul lui Buridan, comedie. No. 532
- Beaumarchais.** — Bărbierul din Sevilla
No. 492

- Nicodemi Dario.** — Refugiul, piesă în 4 acte No. 542
Kampf Leopold. — Seara cea grozavă, dramă No. 576
Hebbel. — Inelul lui Ghighes, tragedie No. 615
Regnard. — Legatarul universal. No. 620
Andreiew L. — Anatema, piesă în 3 acte No. 684—685

Cărți populare

- Alexandria** sau Istoria lui Alexandru cel mare Macedon. No. 467—468
Genoveva de Brabant. — O scriere din cele mai mișcătoare și cu prea frumoase tendinși morale. No. 520
Esop. — Viața și pildele lui. Cartea de predilecție a poporului. No. 466
Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena cea măeastră și cu părul de aur. No. 696
Anton Pann. — Povestea Vorbii sau Culegere de proverbe de prin lume adunate și iarăși la lume date.
 Volumul I No. 16
 — Volumul II No. 25
 — Volumul III No. 39
 — O șezătoare la țară sau povestea lui moș Albu. Volumul I No. 93
 Idem Volumul II No. 94
 — Nastratin Hogeș. Înțeleptul Arghir și nepotul său Anadam. No. 79
Căndrea și Densușianu. — Din Popor. Cum grăște și simte țăranul român. O culegere de texte din diferite localități, în ortografia și modul de exprimare ale poporului. foarte interesantă pentru cunoașterea sufletului
 No. 351—352

Biblioteca pentru toti

București - Cairo

Note de Călătorie

de

Dr. C. I. Istrati

În volumul acesta d. dr. C. I. Istrati și-a descris impresiile primite în cursul unei călătorii dela București la Cairo, făcută în iarna anului 1906. Multora le plac călătoriile, puține însă știu să tragă din ele tot folosul ce se poate trage. D. dr. Istrati este unul din acei rari observatori cari știu să călătorească cu folos, și cari socotesc o călătorie ca un minnat prilej de studiu.

Notele sale de drum sunt tot ce se poate închipui mai interesant și mai instructiv, și prin publicarea lor savantul nostru profesor a voit să aducă un sacrificiu țării, atrăgând atenția cititorilor asupra foloaselor ce le-ar trage dintr'o călătorie în Orient.

Scrie într'un stil limpede și curgător d. dr. Istrati e și un literat distins—aceste note de călătorie se citesc cu plăcere, iar observațiile adânci și judicioase ale autorului, amănunțele științifice și informațiile de tot soiul care abundă în toate paginile cum și acel suflu de curat și înălțător patriotism care trece prin toată cartea, fac din acest volum o lucrare neprețuită și care merită a fi recomandată tuturor cu multă căldură. În special aceia cari vor să facă o călătorie la Constantinopol, Smirna, Salonic, Atena, sau Cairo, vor găsi în această carte cea mai bună și mai introductivă călăuză.

PREȚUL 60 BANI

Cererile se fac pe adresa **Librăriei Editoare**
LEON ALCALAY, București